Пралетарыі ўсіх краін, яднайцеся!

ЗВЯЗДА

30 мая 1991 г. ЧАЦВЕР

Газета выдаецца са жніўня 1917 года

Орган Цэнтральнага Камітэта Камуністычнай партыі Беларусі, Вярхоўнага Савета і Савета Міністраў Беларускай ССР

№ 104 (21632)

Цана 10 кап.

АПОШНЯЯ ІНФАРМАЦЫЯ ад 18 да 18 СУТАК

СЯБЕ ПРАКОРМІМ. А КРАІНУ?

МАГІЛЕЎ. Грамадзяне горада з энтузіязмам сустрэлі заклік мясцовай улады да асваення некранутых зямель суседніх калгасаў і саўгасаў. Толькі за месяц было пададзена 327 заяў ад грамадзян. Атрымаць зямлю пажадалі таксама 8 прадпрыемстваў горада. Між тым, кіраўнікі Магілёва сур'ёзна заклапочаны ходам сяўбы. І фермеры, і калгасы з саўгасамі пакуль што не вызначыліся асаблівымі працоўнымі поспехамі. Напэўна, зноў без шэфаў не абыйдуцца. Так што — сябе пракормім, а краіну?

ШТО МОЖНА КУПІЦЬ У ЛІТВЕ?

ЛІТВА. (ІАН). З 16 мая ў рэспубліцы можна свабодна, без талонаў, купіць тэлевізар, пыласос, халадзільнік, іншыя нехарчовыя тавары павышанага попыту. Гэта вынік увядзення камерцыйных цэн.

Тэлевізар «Шыляліс» і халадзільнік «Снайгє» каштуюць, напрыклад, 4.000 рублёў, прас—120, швейная машына—1.800. Але мяккі камплект гасцінай мэблі мясцовай вытворчасці — звыш 7.000 рублёў.

Новыя цэны ўводзяцца часова, да 1 ліпеня гэтага года, калі намячаецца пераход на іншыя формы арганізацыі гандлю. Але нават і ў гэты кароткі перыяд яны могуць мяняцца ў залежнасці ад попыту.

ДАПАМАГАЕ ЕЎРОПА

ГОМЕЛЬ. (У. Перпікаў). Учора прадстаўнікі камісіі Еўрапейскай эканамічнай супольнасці наведалі Гомельшчыну і ў абласным цэнтры, а таксама ў шэрагу раёнаў уручылі 73 дазіметрычных прыборы, прызначаных для вымярэння ўзроўню гама-выпраменьвання навакольнага асяроддзя.

У гэты ж дзень абласныя бальніцы атрымалі чарговую партыю аднаразовых шпрыцаў і калярыйнага дзіцячага харчавання, якія паступілі з Германіі.

З БЛАГАСЛАВЕННЯ ІААНА ПАЎЛА II

МАСКВА. (ІАН). У адзіным дзеючым каталіцкім касцёле святога Людовіка прайшла цырымонія ўступлення на пасаду першага за больш чым паўдзесят гадоў архіепіскапа Маскоўскай архіепархіі каталіцкага абраду.

Ім стаў Тадэвуш Кандрусевіч, нядаўні епіскап і апостальскі адміністратар беларускіх католікаў. Цяпер яго ўлада распаўсюджваецца на ўсіх католікаў Еўрапейскай часткі СССР.

Архіепіскап Маскоўскі быў назначаны на новую пасаду 13 красавіка папам Іаанам Паўлам II і ўведзены ў яе 28 мая папскім нунцыем архіепіскапам Галасуона. Іаан Павел II у сваёй назначальнай буле назваў стварэнне апостальскай адміністрацыі ў Маскве «цудоўным пачаткам адраджэння ў Расіі сукупных праўдзівай каталіцкай абшчын».

МАЛІНАВЫЯ БЕРЭТЫ

ТБІЛІСІ. У Рэспубліцы Грузія абвешчаны прызыў на сапраўдную воінскую службу ва ўнутраныя войскі МУС рэспублікі — нацыянальную гвардыю. Практычна ва ўсіх гарадах і раёнах Грузіі створаны прызыўныя камісіі.

— Прызыў у нацыянальную гвардыю па сутнасці альтэрнатыўны, — заўважае старшыня Урадавай камісіі па абароне Рэспублікі Грузія Тэнгіз Кітавані. — Прызыўнікі могуць служыць у Савецкай Арміі ці ўнутраных войсках. Мы не аказваем на іх ніякага ўціску. У абсалютнай большасці маладыя выбіраюць гвардыю, што гарантуе ім праходжанне службы на тэрыторыі рэспублікі.

Характэрная рыса экіпіроўкі гвардзейцаў — малінавыя берэты, якія, відаць, усё больш уваходзяць у моду.

З НАДЫХОДАМ ЦЕМРЫ...

САРАТАЎ. (ІАН). Тут апошнім часам вельмі ўскладнілася абстаноўка на гарадскіх трамвайных і тралейбусных лініях. Вадзіцелі, у большасці сваёй жанчыны, адмаўляюцца працаваць у начны час, таму што гэта пагражае іх асабістай бяспецы.

Нярэдкія выпадкі, калі вадзіцеляў збівалі толькі за тое, што яны адмаўляліся спыніцца па патрабаванню хуліганаў у неналежным месцы ці змяніць маршрут. У гэтых умовах стачачны камітэт вытворчага аб'яднання «Саратаўэлектратранс» аб'явіў, што ўсе маршруты будуць спыняць работу з надыходам цемры да таго часу, пакуль вадзіцелям не будзе гарантавана бяспека.

Пастанова

Цэнтральнай камісіі па выбарах народных дэпутатаў Беларускай ССР 28 мая 1991 года

Аб назначэнні выбараў народнага дэпутата Беларускай ССР ад Беларускай рэспубліканскай арганізацыі ветэранаў вайны і працы

У сувязі з датэрміновым спыненнем Вярхоўным Саветам Беларускай ССР 23 мая 1991 года паўнамоцтваў народнага дэпутата Беларускай ССР Шабашова С. М., выбранага ад Беларускай рэспубліканскай арганізацыі ветэранаў вайны і працы на падставе артыкула 58 Закона «Аб выбарах народных дэпутатаў Беларускай ССР», Цэнтральная камісія па выбарах народных дэпутатаў Беларускай ССР пастанаўляе:

Назначыць выбары народнага дэпутата Беларускай ССР ад Беларускай рэспубліканскай арганізацыі ветэранаў вайны і працы і правесці іх у адпаведнасці з парадкам, устаноўленым Законам «Аб выбарах народных дэпутатаў Беларускай ССР» не пазней 23 жніўня 1991 года.

Старшыня Цэнтральнай камісіі па выбарах народных дэпутатаў Беларускай ССР М. ЛАГІР.

Сакратар Цэнтральнай камісіі па выбарах народных дэпутатаў Беларускай ССР І. ЛІХАЧ.

Хто страляў

У КАМАНДЗІРА РЫЖСКАГА АМАНа ЧАСЛАВА МЛЫНІКА?

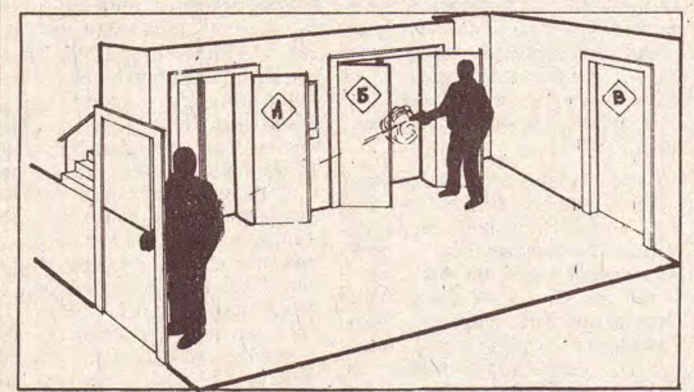

НА ЗДЫМКУ: мяркуемая схема нападзення: А — пасажырскі ліфт, Б—грузавы ліфт, В—дзверы ў кватэру Цімковай.

(Чытайце на 3-й стар.).

Знаходжанне М. С. ГАРБАЧОВА ў Какчэтаве

КАКЧЭТАЎ. 28. **(Спец. кар. КАЗТАГ—ТАСС).** Сёння сюды прыбыў Прэзідэнт СССР, Генеральны сакратар ЦК КПСС М. С. Гарбачоў.

У аэрапорце яго сустракалі Прэзідэнт Казахскай ССР, першы сакратар ЦК Кампартыі Казахстана Н. А. Назарбаеў, Старшыня Вярхоўнага Савета Казахскай ССР Е. М. Асанбаеў, прэм'ер-міністр Казахскай ССР У. К. Караманаў, старшыня Какчэтаўскага абласнога Савета народных дэпутатаў, першы сакратар абкома Кампартыі Казахстана Ч. М. Абуталіпаў, іншыя кіраўнікі рэспублікі, вобласці і горада.

Дзяўчаты ў нацыянальных касцюмах паднеслі М. С. Гарбачову традыцыйныя хлеб і соль.

Па дарозе з аэрапорта госця цёпла віталі какчэтаўцы. У час прыпынкаў яны задавалі Прэзідэнту пытанні аб ходзе падрыхтоўкі Саюзнага дагавора, аб становішчы ў краіне, аб шляхах выхаду з эканамічнага крызісу, расказвалі аб сваіх справах.

Адказваючы на пытанні журналістаў, чым выкліканы прыезд у Казахстан, М. С. Гарбачоў сказаў, што выконвае сваё даўняе абяцанне наведаць рэспубліку. Казахстан займае прыкметнае месца ў эканоміцы краіны. Людзі рэспублікі шмат робяць для ўмацавання нашай многанацыянальнай дзяржавы.

На плошчы У. І. Леніна Прэзідэнт СССР усклаў кветкі да помніка заснавальніка Савецкай дзяржавы. Тут жа адбылася сустрэча з ветэранамі Вялікай Айчыннай вайны і працы.

М. С. Гарбачоў наведаў кааператыўны магазін «Сінягор'е» — адзін з буйнейшых у рэспубліцы. Яго гандлёвая плошча 570 кв. метраў, гадавы аб'ём рознічнага тавараабароту — звыш 4,5 млн. рублёў.

На яго прылаўках — разнастайны асартымент сельскагаспадарчых прадуктаў. Скрупулёзныя маскоўскія госці налічылі дзевяць гатункаў вэнджанай каўбасы, столькі ж варанай, удосталь на прылаўках і іншых прадуктаў. Цэны — кааператыўныя.

— Такое багацце ў гонар прыезду? — пацікавіліся мы ў пакупнікоў.

— Не. З гандлем справа ў нас абстаіць добра. Што вырабляем, тое і маем на прылаўках.

Какчэтаўская вобласць — адна з асноўных жытніц рэспублікі, якая атрымлівае найбольш стабільны ўраджай на цалінных землях. Яе эканоміка развіваецца за кошт мясной і малочнай жывёлагадоўлі.

Характэрны прыклад — Джамінтузскае райспецгасаб'яднанне. Дастаткова сказаць, што ў мінулым годзе тут нарыхтавалі 707 тон мяса, чысты прыбытак склаў каля 1,3 млн. рублёў.

Сюды ў другой палавіне дня прыехаў М. С. Гарбачоў. Ён пабываў у сям'і брыгадзіра арэнднага калектыву Н. В. Майсеева. Жывуць яны і яшчэ 26 сем'яў рабочых і спецыялістаў гаспадаркі ў прасторных добраўпарадкаваных дамах. З цягам часу такое жыллё будзе ва ўсіх жыхароў сяла.

М. С. Гарбачоў азнаёміўся з ходам забудовы сяла, цікавіўся ўмовамі жыцця землякоў, пабываў у магазінах, Доме быту.

Какчэтаўцы шырока прымяняюць розныя формы гаспадарання, дзейнічаючы па прынцыпу — для дасягнення высокіх вынікаў у атрыманні прадукцыі ўсе метады арганізацыі работы добрыя. У гэтым пераканаўся М. С. Гарбачоў, суправаджаючыя яго асобы ў саўгасе «Златапольскі» Шчучынскага раёна, дзе ўсе калектывы — арэндныя. Высокаэфектыўная праца дала ў мінулым годзе 4,5 млн. рублёў чыстага прыбытку.

...На палявым стане гэтай брыгады ў дзень прыезду Прэзідэнта СССР сабраліся арандатары, фермеры, кааператары, кіраўнікі раёнаў вобласці. Размова атрымалася зацікаўленай і карыснай.

Прысутныя гаварылі аб перавагах працы па-новаму, аб перспектывах развіцця галіны, аб праблемах. У прыватнасці, востра ставілася пытанне аб тэхніцы для вёскі.

М. С. Гарбачоў, падводзячы вынік гэтай сустрэчы, адзначыў, што неабходна смела ісці на рэфармаванне адносін ва ўсіх сферах эканомікі. І рабіць гэта трэба ўсім разам, спалучаючы сацыялізм з інтарэсамі людзей. Важна вярнуць чалавека да ўласнасці. Камандная сістэма зжыла сябе. Яна выключае прадпрымальнасць, спаборнасць у лепшым разуменні гэтага слова. Інакш атрымліваецца не грамадства, а «сабес».

У паездцы Прэзідэнта СССР суправаджаюць першы намеснік прэм'ер-міністра СССР В. Х. Дагужыеў і міністр сельскай гаспадаркі і прадуктаў харчавання СССР В. І. Чорнаіванаў.

Чатырнаццаць гадоў узначальвае свінаферму ў калгасе імя Фрунзе Чэрвеньскага раёна Пётр Іванавіч Грышчанка. За гэту нялёгкую справу ён узяўся як толькі выйшаў на пенсію. На ферме амаль 2.500 жывёлін. Зразумела, з такім статкам клопатаў нямала, але ж і вынік ёсць: штогод дзяржава атрымлівае ад фермы 200 тон мяса.

Фота М. АМЕЛЬЧАНКІ.

«ХЛЕБ МАЕ АДНО АДЦЕННЕ»

Аляксандр Ільіч ЯРАШУК на пасадзе загадчыка аграрнага аддзела ЦК КП Беларусі працуе тры месяцы. Калі я даведаўся пра назначэнне на гэту пасаду менавіта яго, шчыра парадаваўся, бо, ведаючы Ярашука здаўна, аднoшу яго да партыйных работнікаў новага складу, праявіцца якім дапамагла перабудова і без якіх яна была б немагчымай. Апошняе яго месца работы—Клецкі раён, дзе ён на пасадзе першага сакратара пакінуў аб сабе толькі добрую памяць.

— У Вашых інтарэсах, Аляксандр Ільіч, выкласці ў гэтым інтэрв'ю свае думкі максімальна ўзважана і дакладна. Было б натуральна, каб Вы папрасілі падрыхтаваныя пытанні і нейкі час над імі падумалі, а то і адказалі пісьмова, як гэта нярэдка робіцца. Вы ж самі прапанавалі даваць інтэрв'ю, як кажуць, жыўцом, нават не ведаючы, пра што я буду ў Вас пытаць. Прама скажу: для партыйных работнікаў Вашага рангу выпадак амаль беспрэцэдэнтны.

— Ведаеце, зараз усё наша жыццё складаецца з беспрэцэдэнтных выпадкаў. Таму калі мы, як партыя, прэтэндуем на сур'ёзную ролю ў грамадстве, то павінны быць гатовымі да адэкватных дзеянняў у любой сітуацыі. Тым больш у такой сітуацыі, перад дыктафонам, у якой я зараз апынуўся. Таму думаю, што боязь — а раптам нешта не так ці не тое скажаш — проста анахранізм. Калі яшчэ і зараз займацца перастрахоўкай, то можна вечна спазняцца, што мы, на жаль, у апошні час робім дастаткова рэгулярна. Я лічу, што такія «жывыя» інтэрв'ю для партработнікаў павінны быць нормай. Ды я і не называў бы гэты выпадак беспрэцэдэнтным, такіх прыкладаў нямала.

— Але ж перад Вамі няма ніякіх дакументаў, матэрыялаў, няма прамоў партыйных кіраўнікоў, і раптам потым акажацца, што тое ці частка з таго, што Вы сказалі, не «стыкуецца» з думкай, напрыклад, першага сакратара ЦК КПБ?

— Я думаю, што гэта ўвогуле будзе нармальна, калі мая думка разыдзецца з меркаваннем першага сакратара ці іншага адказнага партыйнага работніка. Мы з вамі год назад вялі гаворку, што многія нашы беды ідуць ад шматгадовай практыкі існавання манаполіі на ісціну, якая і атрафіравала здольнасць вялікай часткі людзей да самастойнага мыслення. Сёння якраз і не хапае нестандартнай думкі.

— А ці заўсёды Вы згодны з пазіцыяй Цэнтральнага Камітэта Кампартыі Беларусі, якая гучыць у прамовах першага сакратара, дакументах ЦК?

— Прынцыпова мой пункт погляду супадае з пазіцыяй ЦК. Хоць павінен сказаць, што не заўсёды падзяляю катэгарычнасць ацэнак і адносна палітычнай сітуацыі, якая склалася, і адносна размежавання палітычных сіл. Мне думаецца, што насуперак той жорсткай палітычнай барацьбе, якая адбываецца, нельга забываць пра галоўнае: трэба зрабіць усё, каб не кінуць грамадства, рэспубліку ў вір канфрантацыі. Усведамляем мы тое ці не, але стаім на парозе канфрантацыі, якая тоіць у сабе непрадказальныя вынікі. А калі ўлічыць, што ў нашай дзяржаве такая канфрантацыя заўсёды заканчвалася самі ведаем чым—гэта не Заходняя Еўропа—то... Словам, нягледзячы ні на што, мы, камуністы, павінны заставацца прыхільнікамі агульначалавечых інтарэсаў і каштоўнасцей.

Першае інтэрв'ю на новай пасадзе

— Бадай, кожнага чалавека, які мяняе месца работы, апаноўваюць сумненні — ці справіцца на новай пасадзе, ці складуцца адносіны з калектывам, начальствам. А ў Вас былі падобныя ці нейкія іншыя сумненні?

— Ну, не сумняваецца толькі, відаць, кітайскі балван, як кажуць. Безумоўна, і сумняваўся, і вагаўся, тым больш, што спачатку размова пра гэту пасаду і не вялася. Гаварылі пра работу ў ЦК, я даў згоду. Ну, а як прапанавалі менавіта гэту пасаду, то, калі ўжо стаў на сцежку партыйнай работы, дык не меў маральнага права адмовіцца. Не мной заўважана, што ўсе мы хочам, каб намі кіравалі людзі з адназначнымі палітычнымі прыярытэтамі і прыхільнасцямі, з дакладна вызначанымі жыццёвымі прынцыпамі. Я свой выбар звязаў з КПСС раз і назаўсёды і не сумняваюся ў правільнасці гэтага выбару. Хоць не магу сказаць, што сёння я такі ж захоплены камуніст, якім быў дзесятак гадоў назад. І тым не менш веру і працягваю верыць, што камуністычная ідэя — не плён утапістаў, яна выпакутавана ўсёй гісторыяй чалавецтва, не з намі яна нарадзілася і не з намі яна адыдзе. Нікольні не сумняваюся, што рана ці позна, нават нягледзячы на сённяшні глыбокі адкат, гэта ідэя ўсё роўна будзе валодаць розумамі людзей. Бо інакш будзе парушана ўсялякая логіка грамадскага развіцця.

Іменна зыходзячы з гэтага я і прыняў прапанову заняць гэту пасаду. Хоць, паўтараю, сумненні былі, і сумненні немалыя.

— І ўсё ж — што найбольш Вас турбавала?

— Па-першае, праблемы псіхалагічнага плана. Вы выкарысталі выраз «беспрэцэдэнтны выпадак». Дык вось, гэта сапраўды беспрэцэдэнтны выпадак, каб на гэту пасаду запрашалі першага сакратара райкома. На яе, як правіла, ішлі сакратары абкомаў, намеснікі старшынь аблвыканкомаў. Але, калі гаварыць увогуле, да многага немагчымага яшчэ ўчора трэба сёння ставіцца нармальна. Бо мы з вамі сведкі таго, як падзеі апошніх гадоў вынеслі на грэбень грамадскага жыцця многа неардынарных людзей—вы ж разумееце, я не пра сябе, пра сітуацыю на палітычнай сцэне. Жыццё дае магчымасць людзям праяўляцца не па класічнай апаратнай схеме. Гэта добра і гэта павінна быць нармальна. Хоць для мяне маё вылучэнне чыста псіхалагічна не зусім звычайнае, бо я сам дзіця сістэмы і ведаю, што гэтак жа аднесліся да майго назначэння многія мае калегі.

Да таго ж, чыста па-чалавечы можна зразумець мае сумненні — я ў гэтым калектыве працаваў інструктарам, прычым затрымаўся тут зусім мала, а цяпер трэба было пачынаць будаваць адносіны з людзьмі, якія мяне памяталі, на іншай аснове. Тым больш у аддзеле, які лічыўся ў апараце адным з найбольш дзелавых. Таму мне вельмі хочацца, каб работнікі аддзела не расчараваліся ў ва мне, каб я мог прымножыць тое, што ўжо было напрацавана.

— Вы працавалі ў апараце ЦК пяць гадоў назад. І калі параўноўваць той апарат з цяперашнім—як ён, змяніўся?

— Па-першае, ён стаў меншы. Мяркуйце самі: у нашым аддзеле былі 26 чалавек, засталося 10. Людзі, якія тут зараз працуюць, заслугоўваюць глыбокай павагі па многіх прычынах. Ужо хоць бы таму, што, нягледзячы на моцны псіхалагічны прэсінг, які зведваюць штодзённа, працягваюць тут працаваць. Яны мысляць значна больш разняволена, ў іх значна больш дэмакратычны стыль работы.

Калі ж выказаць свае думкі наконт гэтага ў форме пажадання, то сказаў бы, што апарату трэба яшчэ мяняць сваё аблічча. Бо многія радзімыя плямы старога апарату, якія, праўда, носяць больш аб'ектыўны, чым суб'ектыўны характар, яшчэ захаваліся і не даюць работнікам магчымасці ў поўнай меры адыгрываць ролю, якую ўзяла на сябе партыя,—сацыяльнай абароны працоўных.

— А зараз давайце звернемся да вашага аддзела. Вы шчыра перакананы, што ён сапраўды патрэбен у апараце ЦК?

— Я сёння не вазьму на сябе смеласць сцвярджаць, што ён сапраўды неабходны. Але гэта калі аддавацца эмоцыям, пад уздзеяннем сітуацыі. Вы ж ведаеце, як раней было—дастаткова падняць тэлефонную трубку, зрабіць адпаведныя распараджэнні, даць нейкую ўстаноўку—і, глядзіш, механізм закруціўся. Сёння такія рычагі ўжо не спрацоўваюць, я бачу, як пакутліва няпроста ўжыцца нам у новую сітуацыю.

Але калі па вялікаму рахунку, калі ўзняцца над эмоцыямі, адбываецца нармальны працэс вяртання да разумнага сэнсу— не людзі павінны кіраваць эканомікай, а эканамічныя законы.

Разам з тым, паколькі мы прэтэндуем на ролю асноўнай палітычнай сілы грамадства — а пакуль што так яно і ёсць, і мы ніколі ад гэтай ролі не адмовімся добраахвотна,—то павінны разумець, што самая цікавая палітыка для нас, як гаварыў Ленін, гэта эканоміка. І калі партыя не будзе займацца эканамічнымі праблемамі, то, прабачце, каму патрэбна такая партыя, якая абвяшчае прыгожыя ідэі, але якая не мае ніякіх рычагоў для іх ажыццяўлення? Няправільна зразуметы лозунг размежавання функцый партыйных і гаспадарчых органаў паставіў партыю ў вельмі няёмкае становішча. Бо дагаварыліся нават да таго, што трэба быць у апазіцыі да ўрада і да ўсіх дзяржаўных структур. Хоць той жа ўрад на сто працэнтаў камуністычны. Таму з гэтага пункту погляду аддзелы, якія займаюцца эканамічнай праблематыкай, павінны захавацца. Калі мы, падкрэслю, хочам усур'ёз займацца праблемамі эканомікі, праблемамі сацыяльнай абароны людзей.

(Заканчэнне на 2-й стар.).

А ДОЛАРАЎ ХОЧАЦЦА...

З сесіі Вярхоўнага Савета БССР

Шчыра кажучы, калі прысутнічаў на ўчарашнім ранішнім пасяджэнні, на якім абмяркоўваўся праект Закона «Аб інвестыцыйнай дзейнасці ў Беларускай ССР» (дарэчы — у другім чытанні), так і напрошвалася пытанне: а ці было па-сапраўднаму ўдумлівым гэта другое чытанне? Законапраект абмяркоўваўся па артыкулах, і многія з іх пасля галасавання ўжо зноў «ганяліся» па некалькі разоў. Увогуле ж можна сказаць, што гэта і няблага — у выніку закон атрымаецца больш дасканалы... Але падобнае абмеркаванне сведчыць хутчэй аб тым, што законапраект атрымаўся «сыраватым». І, напэўна, меў рацыю адзін з дэпутатаў, які двойчы выказаўся за тое, каб адкласці прыняцце закона.

Адпаведна гэта вызначыла і атмасферу на пасяджэнні, якая часам была нервовай. Два яго ўдзельнікі нават абмяняліся парадай чытаць рымскае права...

Аднак пакінем старажытных рымлян у спакоі. Што ж з нашым правам, дакладней—з названым законапраектам? Чаму ён нечакана выклікаў пад заслону абмеркавання пэўнае напружанне? Чаго так часта зрываўся са свайго месца старшыня Камісіі па знешнеэканамічных сувязях П. Садоўскі?

Як і чакалася, гладка прайшло абмеркаванне толькі тых артыкулаў, у якіх гаварылася наконт унутраных інвестыцый або інвестараў. І, наадварот, разгараліся спрэчкі, калі заходзіла размова пра ўдзел у інвестыцыях замежных суб'ектаў. Між іншым, законапраект, як мы памятаем, называецца «Аб інвестыцыйнай дзейнасці ў Беларускай ССР». Ён змяшчае агульныя прынцыпы і прадстаўляецца адной камісіяй — пад кіраўніцтвам старшыні М. Капытова, а ўжо чакае свайго разгляду больш вузкі законапраект аб замежных інвестыцыях, які «курыруе» «каманда» П. Садоўскага. Вось і адшукваў ён нестыкоўкі ў гэтых законапраектах. Прычым варта прызнаць: заўвагі яго былі грунтоўнымі. І перш за ўсё ў тых выпадках, калі названым законапраектам, дакладней — яго асобнымі фармуліроўкамі так ці іначай абмяжоўваўся прыток іншаземнага капіталу і, адпаведна, новых тэхналогій у нашу рэспубліку.

А больш за ўсё спрэчкі выклікалі палажэнні, у якіх у адным выпадку сказана, што мінімальны ўклад замежнага інвестара ў статутны фонд (статутны капітал) вызначаецца ў памеры 20.000 долараў ЗША, а ў другім — што замежная юрыдычная асоба можа набываць правы інвестара пры пакупцы акцый на суму не менш як 20 працэнтаў статутнага фонду прадпрыемства. Карацей кажучы, добра прасочваецца, што распрацоўшчыкі законапраекта хочуць адным махам адсекчы ад рэспублікі ўсіх дробных замежных прадпрымальнікаў. Толькі, і сапраўды, ці апраўдана гэта? Долары ж не дзеляцца на буйныя і дробныя. Напэўна, важней думаць, каб яны «прыплылі» менавіта да нас, а не да суседзяў, якія могуць устанавіць больш ільготны рэжым.

А цяпер паслухаем дэпутатаў, з якімі ўдалося пагутарыць.

Д. Арцыменя: Нядаўна сустракаўся з прадстаўнікамі адной з замежных фірм. Яны чакаюць нашых адпаведных законаў, выходзяць на рэспубліку і хочуць ведаць, з кім будуць мець справу. Маё меркаванне такое: усё, што датычыць дзейнасці замежных фірм, павінна быць выкладзена толькі ў Законе аб замежных інвестыцыях. Тады і нестыковак не будзе, і тым жа прадстаўнікам іншаземнага бізнесу зручней.

В. Кузняцоў: Не ідуць пакуль што да нас заходнія фірмы — палохаюцца як палітычнай, так і эканамічнай нестабільнасці. Не трэба падманваць сябе: яны шукаюць сваю выгаду, а не дзеля дабрачыннасці размяшчаюць у тым ці іншым месцы свае капіталы. Мы ў сябе, Савецкім раёне Мінска, старшынёй выканкома і Савета якога я з'яўляюся, таксама шукаем выхады на супрацоўніцтва з замежнымі фірмамі, і, у прыватнасці, удалося прыцягнуць капітал адной з італьянскіх фірм. Але ў адносінах да раённых аб'ёмаў—усё гэта мізэр...

Так, на жаль, не мы найбольш патрэбны заходнім інвестарам, якія, на думку некаторых, вось так адразу і выкладуць свае капіталы, толькі і чакаюць, каб хлынуць да нас і ўсё навокал скупіць. Наадварот — яны нам са сваімі доларамі. Колькі ўжо заклікаем іх на свой «неабдымны» рынак, а яны, практычна акрамя «Белвеста», ні на што не адважваюцца. З чаго б гэта? Вядома, іх дзейнасць павінна быць пастаўлена пад пэўны кантроль, але ці не занадта мы пужаем іх гэтым кантролем?

Дарэчы, як сказаў адзін з дэпутатаў у размове, не так ужо і мала «кантачым» мы з гэтымі самымі бізнесменамі: ездзім адзін за адным ва ўсе канцы свету. Вядома, не за свой кошт...

Між тым, законапраект у канцы дня быў прыняты. У той жа дзень абмяркоўваўся яшчэ адзін, не менш, а можа нават і больш важны — «Аб прыярытэтным развіцці вёскі і аграпрамысловага комплексу». Варта таксама нагадаць чытачам (пра гэта не ўпаміналася ў папярэдняй справаздачы): пазаўчора парламентарыі прынялі Закон «Аб прадпрымальніцтве ў Беларускай ССР».

І. БАРАНОЎСКІ.

ЧАС ПАДПІСАННЯ Ў ДРУК: ПА ГРАФІКУ 21.05, НУМАР ПАДПІСАНЫ Ў 21.05.

«ХЛЕБ МАЕ АДНО АДЦЕННЕ»

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар.)

— Відаць, Аляксандр Ільіч, тое ж маглі б сказаць былыя работнікі тых аддзелаў ЦК, якія ўжо скарочаны. І тым не менш тыя аддзелы скарочаны, а ваш не. Ці азначае гэта, што КПБ па-ранейшаму імкнецца кіраваць сельскай гаспадаркай? А вось, каб ліквідаваць аграрныя аддзелы ў ЦК, у абкомах — што, людзі ў вёсцы сталі б горш жыць, каровы перасталі б даіцца?

— Безумоўна, гаворка зусім не пра гэта. Я, шчыра кажучы, не магу зразумець тых партыйных работнікаў, якія і шкадуюць, і смуткуюць, што адышлі часы, калі можна было камандаваць. Разам з тым, неабходна шукаць сучасныя формы ўплыву на эканамічнае і сацыяльнае развіццё калектываў, у тым ліку і ў вёсцы. Я не магу сказаць, што ўжо знайшоў іх. Аддзел у пошуку, і ў цяжкім пошуку. Мне думаецца—і я тут Амерыкі не адкрываю, — што мы павінны ўплываць на аграрную палітыку ў рэспубліцы праз камуністаў, якія працуюць у Саўміне, адпаведным міністэрстве, у сельскагаспадарчых органах і органах улады на месцах. Але гэта не азначае, што мы можам быць падобнымі на кансультантаў, якія толькі даюць парады і ні за што не адказваюць.

Я разумею: гледзячы на пустыя паліцы магазінаў і слабеючыя пад жорсткім уціскам прамысловасці калгасы і саўгасы, сяляне, безумоўна, робяць з усяго гэтага свае вывады. І ўвогуле, у вёсцы зараз фарміруюцца і сілы, якія, на жаль, ігнаруюць наш аўтарытэт.

Але разам з тым, калі па вялікаму рахунку, на сённяшні дзень лепш, чым КПСС, інтарэсы сялян не выражае ніводная партыя. Гэта не дэкларацыя, гэта аб'ектыўная рэальнасць.

— Ну добра, але ж створана «спецыяльна» для вяскоўцаў Сялянская партыя. Чаму Вы да яе ставіцеся так легкаважна?

— Тады я павінен расшыфраваць сваю думку, каб яна не засталася голай дэкларацыяй. Паверце, не хачу заклікаць да нейкай канфрантацыі з той жа Сялянскай партыяй у барацьбе за розумы і душы вяскоўцаў. Але вядома, што ў яе праграме ёсць палажэнне, з якім нельга пагадзіцца, — запіс аб праве прыватнай уласнасці на зямлю. Зямля не можа быць у нечай уласнасці: хоць бы таму, што яна—набытак усіх, хто на ёй жыве і хто будзе жыць пасля нас.

Гаворку трэба весці аб праве селяніна самастойна распараджацца вынікамі сваёй працы. І перыяд нэпа паказвае нам, што такі падыход можа даць вельмі добры плён. Ды і хто з тых, хто працуе на зямлі, можа яе сёння купіць? Мы ж ведаем, як жывуць нашы людзі і якімі сродкамі валодаюць. Дзяржава, прадаўшы зямлю, толькі створыць новы клас ранцье, якія будуць здаваць зямлю ў арэнду і жыць прыпяваючы. І на Захадзе прызнаюць, што калектыўная форма сельскагаспадарчай вытворчасці найбольш эфектыўная, трэба толькі, каб у чалавека быў інтарэс працаваць у калектыўнай гаспадарцы, каб ён не быў адлучаны ад вынікаў сваёй працы. А для гэтага зараз ёсць шмат магчымасцей — калгас у прывычным для нас выглядзе, калгас як аб'яднанне кааператываў, арандаванне зямлі для фермерскай гаспадаркі і інш.

— Якую мэту Вы ставіце перад сабой як загадчык аграрнага аддзела ЦК КПБ?

— Я гляджу на рэчы рэальна, добра разумею, якая няпростая абстаноўка складваецца ў вёсцы. І вельмі хачу ўнесці свой пасільны ўклад у тое, каб сельская гаспадарка рэспублікі развівалася сама меней такімі ж тэмпамі, як у дванаццатай пяцігодцы. Беларусі не трэба саромецца таго, як яна вяла сельскую гаспадарку ў застой, і раней. На многіх паказчыках мы ідзём на ўзроўні развітых краін Заходняй Еўропы. Я вельмі хачу, каб у прыкладанні для гэтага ўсе намаганні, каб станоўчыя тэндэнцыі, набытыя ў аграрным сектары рэспублікі, захаваліся, нягледзячы на любое развіццё сітуацыі.

Зараз, у няпросты пераходны перыяд да рынкавых адносін у эканоміцы, трэба памятаць, што людзям і цяпер трэба есці. А час у рэшце рэшт усіх расставіць па сваіх месцах, але ён не даруе ні чырвоным, ні бела-чырвона-белым, ні зялёным, калі за сваімі палітычнымі справамі мы забудземся на надзённыя патрэбы людзей, калі агульнымі сіламі не падтрымаем, не дапаможам сялянам. І тут гаворка ідзе не пра беспрынцыповасць або згодніцтва, а пра хлеб надзённы, які мае адно адценне.

Я адказаў на ваша пытанне?

— Так. А якія кантакты ў Вас з Міністэрствам сельскай гаспадаркі і прадуктаў харчавання — кансультацыйныя, дарадчыя, дырэктыўныя?

— У нас нармальныя адносіны. Хоць сітуацыя крыху далікатная: ролі ж памяняліся. Сапраўдныя рычагі кіравання сельскай гаспадаркай цяпер у міністэрстве, а не ў ЦК. Але мы адносіны не высвятляем, робім адну агульную справу.

Зараз, напрыклад, і нас, і міністэрства, апрача іншага, вельмі хвалюе праблема забастовак. Каб іх хваля не зачапіла вёску, трэба дабіцца эквівалентнага абмену паміж ёю і горадам. Калі здолеем стрымаць эмоцыі, калі ўсвядомім, што забастоўкі—не метад вырашэння праблем, то ўпэўненасці ў заўтрашнім дні ў нас прыбавіцца.

Інтэрв'ю ўзяў Я. ЧАПЛЯ.

Звяртаемся да вас, паважаная рэдакцыя, выконваючы перадсмяротную просьбу інваліда Вялікай Айчыннай вайны Коўшыка Марк'яна Змітравіча — нашага бацькі. А справа вось у чым. Папаў Коўшык М. З. у Лунінецкую бальніцу — колікі ў сэрцы і высокі крывяны ціск. Вядома, вайна нікому не дабавіла здароўя. Але абраза і раўнадушша ўрача Грыневіча Аляксандра Васільевіча дабілі яго канчаткова.

Зрабілася бацьку ноччу дрэнна. З дапамогай суседа па палаце Івана Міхайлавіча Марко дабраўся ён да дзяжурнага ўрача, разбудзіў яго: «Доктар, дапамажыце, дрэнна мне!» А ў адказ: «Буду я з-за ўсякага рабіць начны абход! Будзе дзень — тады пабачым». Гэта абраза і бяздушша вельмі ўразілі старога. Тут ён і папрасіў суседзяў па палаце: «Калі памру, перадайце родным, што гэта ўрач Грыневіч дабіў мяне!»

Дабраўся сяк-так наш бацька да туалета, ды і стаціў прытомнасць. Хворыя — суседзі па палаце хвалююцца: няма доўга чалавека! Выбілі дзверы і вынеслі яго адтуль, можна сказаць, у апошні момант.

Вядома, чалавека ўжо не вернеш. Але паводзіны ўрача Грыневіча ні ў якія чалавечыя законы, нормы маралі не ўпісваюцца. Пэўна, гэта не адзінкавы выпадак раўнадушных адносін да хворых.

Просім праз газету давесці да грамадскасці гэты выпадак бяздушша і чэрствасці. Можа, у доктара Грыневіча нарэшце прачнецца сумленне. Хацелася б, бо хворыя людзі і далей вымушаны будуць ісці да яго за дапамогай. Ён жа даваў клятву Гіпакрата!

Ад імя родных нябожчыка сыны:
КОЎШЫК Адам Марк'янавіч, КОЎШЫК Сцяпан Марк'янавіч, КОЎШЫК Васіль Марк'янавіч, КОЎШЫК Уладзімір Марк'янавіч, КОЎШЫК Міхаіл Марк'янавіч, КОЎШЫК Іван Марк'янавіч,

в. Дварэц
Лунінецкага раёна.

Прачніцеся, доктар!

Карэспандэнт выехаў на месца

Пра чалавека, які вырасціў сына, пабудаваў дом, пасадзіў дрэва, гавораць, што не дарэмна жыў ён на свеце. Не ведаю дакладна, колькі дрэў пасадзіў на зямлі Марк'ян Коўшык, але шэсць сыноў выгадаваў. Значыць, добры чалавек жыў на свеце. Шкада толькі, што мала пражыў — усяго 68 гадоў. А мог бы...

З тым і паехала я ў Лунінец. На жаль, нярэдка яшчэ прыходзяць у рэдакцыю скаргі на бяздушнасць і чэрствасць урачоў. Не ўпершыню даводзіцца разбірацца ў такіх сітуацыях. Прызнаюся шчыра: няпростая гэта справа. Сваякам, якія страцілі блізкага чалавека, заўсёды здаецца, што вінаваты абавязкова медыкі. Медыкі ж вельмі неахвотна выдаюць прафесіянальныя сакрэты, прызнаюць свае памылкі. Так было і на гэты раз.

Намеснік галоўнага ўрача Лунінецкай раённай бальніцы Міхаіл Аляксандравіч Качура не адразу ўспомніў гэты выпадак. Праўда, паабяцаў узяць з архіва гісторыю хваробы М. Коўшыка і адначасова паведаміў, што ўрач Грыневіч працуе ўжо не ў бальніцы, а ў паліклініцы і што зараз яго можна знайсці там.

Чаргі каля 25-га кабінета не было, і я прайшла ў кабінет. Падняўшыся ўвечар ад кніг, Аляксандр Васільевіч спакойна выслухаў мяне і ўсім сваім выглядам выказаў поўнае неразуменне: маўляў, нешта тут у вас не так. Ніводзін мускул не здрыгануўся на твары маладога ўрача і пасля таго, як я прачытала ліст, падпісаны сынамі Марк'яна Коўшыка. Адказ кароткі:

— Без паняцця. Не памятаю такога выпадку на сваім дзяжурстве.

Сказаў, нібы адрэзаў, даў зразумець, што на гэтым размова закончана. А як жа пісьмо? Выходзіць, няпраўду напісалі сыны? Паскардзіліся сваякі на ўрача, а яго гэта не цікавіць. Хто ж і навошта будзе яго ачарняць? Але на мой вопыт адказ адзін:

— Без паняцця.

З кароткай гутаркі я ўсё ж зразумела, што работай сваёй Аляксандр Васільевіч задаволены («Не падабаецца, — не прыходзьце»), што прайшоў ён інтэрнатуру, і гэта работа яго задавальняе.

Слухала я доктара, а перад вачамі ставілі шэсць сіплых, працавітых сыноў Марк'яна Коўшыка. Не прасто ж пайшлі яны на тое, каб напісаць у рэдакцыю (дарэчы, напісаны ён у стрыманым стылі). «Не такія яны людзі, не будуць паклёпнічаць», — гаварылі пра іх аднавяскоўцы. А з другога боку — як даказаць, што сапраўды не выканаў свой прафесіянальны абавязак урач Грыневіч? Адчувалася, што сам ён з гэтым ніколі не пагодзіцца. Не цягаць жа па судах хворых людзей, што ляжалі ў палаце разам з Марк'янам Коўшыкам. І як без дапамогі калег-медыкаў узнавіць падзеі той ракавой ночы?

Не ведаю, можа выпадак мне дапамог, а можа лопнула цярпенне калег-медыкаў, але яны паказалі мне гісторыю хваробы М. Коўшыка і расказалі пра яго канчыну.

Цяжка хварэў у апошнія гады Марк'ян Змітравіч. І сыны яго разумелі (пра што і напісалі ў рэдакцыю): «Вайна нікому не дабавіла здароўя». Удзячныя былі яны медыкам за тое, што двойчы пасля інфарктаў бацьку ставілі на ногі. У шпіталі інвалідаў вайны неаднаразова папраўляў ён здароўе. І на гэты раз трапіў Коўшык у бальніцу ўсё з тым жа дыягназам: стэнакардыя, ішэмічная хвароба сэрца, постінфарктны кардыясклероз. Добра ведала яго хваробы палатны ўрач загадчыца аддзялення Іна Якаўлеўна Ханавец, ведала і сродкі, якія хвораму лепш за іншыя дапамагаюць.

У тую апошнюю нядзельную раніцу агледзела Марк'яна Змітравіча дзяжурны ўрач Л. Вершаловіч, бо паскардзіўся той на боль за грудзінай, на слабасць. Крывяны ціск нармальны — 120/70, але прызначыла паўторную ЭКГ, кропельніцу з глюкозай і інсулінам, страфанцін, абязбольваючае. Неўзабаве стан хворага палепшыўся. Увечары на дзяжурства заступіў урач Грыневіч. Але ніводнага радка не запісаў ён у гісторыі хваробы М. Коўшыка. Адразу ж пасля прызначэнняў і роспісу ўрача Л. Вершаловіч ідзе запіс загадчыцы аддзялення І. Ханавец, якая прыйшла на работу ў 8 гадзін раніцы ў панядзелак і канстатавала, што смерць наступіла ў 6 гадзін раніцы.

Не буду прыводзіць эпікрыз — пры неабходнасці гэтым зоймуцца больш кампетэнтныя людзі. Не буду падрабязна пераказваць абурэнні суседзяў па палаце, бо з-за іх эмоцый можна дапусціць недакладнасці. Назаву толькі адзін факт: дзяжурны ўрач Грыневіч нават не дапамог вынесці з туалетнага пакоя насілкі з паміраючым чалавекам. Спаў... А трэба было?

— Трэба было паўтарыць усё тое, што прызначыла ўрач Вершаловіч днём, — тлумачыць І. Ханавец. — Магчыма, і працягнуў бы хворы да раніцы, да прыходу ўрачоў, а потым было б відаць.

Не ў лесе, не ў полі, нават не ў сваёй хаце паміраў чалавек — паміраў у медыцынскай установе. А медыцынскі работнік — урач — нават не паспрабаваў прыйсці яму на дапамогу. Неверагодна! Дзіка! Гэта ўжо не проста бяздушнасць і чэрствасць. Паводзіны маладога ўрача не могуць зразумець і растлумачыць і калегі-медыкі. Прызналіся шчыра: немагчыма з ім працаваць — вельмі цяжкі характар. На разбор гэтага і іншых выпадкаў урач Грыневіч проста не з'яўляецца, на пытанні не адказвае, упарта маўчыць.

Нешта не пра тое мы гаворым. Пры чым тут цяжкі або лёгкі характар? Чалавек жа памёр! Па гуманных нашых абрадах нават у тых выпадках, калі зусім немагчыма дапамагчы, звалі да паміраючага свяшчэнніка, каб аблягчыў пакуты, каб добрым словам праводзіў у апошні шлях. А Марк'ян Змітравіч пакінуў гэты свет з крыўдай у разбітым сваім сэрцы. З крыўдай на ўрача...

Урач на рабоце без усялякай прычыны не выканаў свой службовы прафесіянальны абавязак. Дык не абмяркоўваць трэба яго характар, а крымінальную справу заводзіць, а можа нават і дыплома пазбаўляць. Але звярнуцца ў суд маюць права толькі сваякі. Не ведалі, відаць, пра яго браты Коўшыкі. Вось і не звярталіся да юрыстаў, а падзяліліся сціпла сваім горам толькі з намі. Не паскардзіліся сваякі — не ўзнімалі пытання і ў калектыве бальніцы. Збылі ненадзейнага спецыяліста і закрылі пытанне. Усё ціха, як гавораць, шыта-крыта. Нібы апраўдваючыся, паскардзіўся галоўны ўрач Лунінецкай бальніцы Іван Іванавіч Архіпчык на недахват урачоў.

Так, не проста сёння з медыцынскімі кадрамі ў забруджаных раёнах рэспублікі. І ў Лунінцы замест 238 урачоў працуюць усяго 103. Брастаўчане, праўда, дапамагаюць — накіроўваюць спецыялістаў па вахтаваму метаду. Цяжка даводзіцца ўрачам, але, як прызналася Іна Якаўлеўна Ханавец, лепш несці двайную нагрузку, чым працаваць у пары з ненадзейным чалавекам.

Дык навошта ж наогул трымаць такіх ненадзейных, пакрываць іх пралікі? Занадта дарагія пралікі! Гэта ж не сукенку ў атэлье сапсавалі, не суп у сталоўцы перасалілі. Чалавек заўчасна пайшоў з жыцця. Маўчаць медыкі. Не прынята ў іх выносіць смецце з хаты. Вось і працвітае беспакаранасць.

Шмат гаворым сёння пра нястачу бальнічных ложкаў, аднаразавых шпрыцаў, лякарстваў. І амаль нічога — пра нізкую кваліфікацыю медыкаў, пра іх раўнадушнасць, фанабэрыстасць. Так, не памылілася я, менавіта фанабэрыстасць уласцівая сёння, на жаль, асобным медыцынскім работнікам. Пішу пра гэта з поўнай адказнасцю, бо не адну і не дзве споведзі давялося прачытаць і выслухаць. Але вось што цікава — толькі пачнеш высвятляць справу — адбой. Сваякі просяць прыкладна так: не трэба пісаць, паспяшаліся мы. Бацьку ўсё роўна не вернеш, а старэнькай маці пасля нашай скаргі жыцця ад урачоў не будзе.

Сур'ёзна падумайце над гэтымі словамі, медыкі! Гэта ж страшна — людзі баяцца вашай помсты. Тыя, для каго вы павінны быць найпершымі сябрамі і дарадчыкамі, добрымі чараўнікамі. Ні ў якім разе не хачу абагульняць недахопы, ачарняць усю нашу медыцыну. Шмат артыкулаў напісала пра цудоўных урачоў, медыцынскіх сясцёр. І сёння дзесяткі пісьмаў-падзяк у адрас медыкаў прыходзяць у рэдакцыю. Мэта гэтай публікацыі іншая. Не трэба пакрываць, апраўдваць нерадзівых спецыялістаў, чэрствых, абыякавых людзей, якія трапілі ў медыцынскія навучальныя ўстановы выпадкова, ім не месца ў медыцыне. З-за іх, такіх вось, чорная пляма кладзецца на белы халат савецкага медыка.

В. ПІЛЕЦКАЯ.

У СТАРАЖЫТНЫМ СТЫЛІ

У самабытную старажытную частку Нясвіжа неўзабаве арганічна ўпішацца яшчэ адзін арыгінальны ансамбль. Па свайму стылю, лаканічнасці архітэктурных форм ён вяртае нас у тыя часы, калі будынкі ўзводзіліся для ўпрыгажэння горада, надання яму унікальнай непаўторнасці, а не толькі для прагматычных мэт. Удала знойдзены маладымі дойлідамі архітэктурны вобраз, сугучны гістарычна сфарміраванаму гарадскому асяроддзю, а незвычайнае аб'ёмна-прасторавае і тэхналагічнае вырашэнне адпавядае практычным патрабаванням сучаснага аб'екта адпачынку і аховы здароўя.

Прыгожы гэты комплекс — новы санаторый рэспубліканскага Цэнтра радыяцыйнай медыцыны, дзе будуць праходзіць рэабілітацыю і аздараўленне тыя, хто пацярпеў ад вынікаў аварыі на Чарнобыльскай АЭС. Заказчыкам з'яўляецца «Белміжкалгасздраўніца». Грошы на будаўніцтва гэтай сучаснай здраўніцы выдзяляе саюзнае аб'яднанне «Калгасздраўніца».

НА ЗДЫМКАХ: такім будзе ансамбль новага санаторыя ў Нясвіжы; кіраўнік творчага калектыву, стварыўшага праект новага санаторыя, Генадзь ДУЛЕВІЧ.

Фота У. МЯЖЭВІЧА (БЕЛТА).

Тэлецэнтр у ПТВ

ГОМЕЛЬ. (У. Пернікаў). У прафтэхвучылішчы № 81 электратэхнікі на наступны навучальны год распрацаваны новыя праграмы па падрыхтоўцы спецыялістаў 4 і 5 разрадаў замест другога і трэцяга, як было раней.

А дапаможа ў гэтым створаны тут тэлевізійны цэнтр з замкнёнай кабельнай сістэмай тэлебачання, «нашпігаваны» найноўшымі тэхнічнымі сродкамі, якія дазваляюць перадаваць інфармацыю па розных прадметах і на любыя тэмы ў кожны кабінет вучылішча, у кожную групу.

Молада, ды не зелена

МІНСК. Не сакрэт, што прафесіянальна - тэхнічныя вучылішчы не карыстаюцца зараз вялікай папулярнасцю ў сучаснай моладзі. Таму адміністрацыя гэтых навучальных устаноў робіць усё магчымае, каб узняць іх прэстыж, дапамагчы былым школьнікам знайсці сваё месца ў жыцці. У сталічным парку імя Горкага з вялікім уздымам прайшло свята прафесіянальна-тэхнічнай адукацыі пад назвай «У добры шлях, юнацтва!».

У рамках свята адбыліся выстаўка тэхнічнай і мастацкай творчасці навучэнцаў ПТВ, дэманстрацыя мадэлей і канструкцый Дома творчасці моладзі, спартыўныя спаборніцтвы па футболу, валейболу, шахматах, армрэстлінгу і іншых відах.

Асаблівую цікавасць шматлікіх наведвальнікаў выклікала выстаўка-продаж тавараў народнага спажывання, выробленых ПТВ. Чаго тут толькі не было! Так, ПТВ № 148 г. Мінска прапанавала цудоўную мэблю, маладзечанскае ПТВ-21 — досыць дэфіцытныя плінтусы і свяцільнікі. Кулінары з ПТВ-221 сталіцы зацікавілі сваімі смачнымі вырабамі нават вопытных гаспадынь, а «ляўшы» з ПТВ-55 віртуозна выканалі з запалак млын, царкву, іншыя макеты. Арыгінальна паказала сябе Смілавіцкае ПТВ-203. Яго прадстаўнікі разыгрывалі сярод жадаючых латарэю, прызамі якой былі прыгатаваныя малочныя парасяты на вялікіх блюдах. А наогул удзельнікамі свята сталі некалькі дзесяткаў прафесіянальна - тэхнічных вучылішчаў г. Мінска і вобласці. Адзначым, што тавары на выстаўцы-продажы часта каштавалі танней за рыначныя і нават дзяржаўныя і карысталіся вялікім попытам. Тут жа можна было даведацца аб умовах паступлення і пражывання ў тым ці іншым ПТВ.

Праблемы тэорыі

Палітычная сістэма СССР: ад манаполіі да плюралізму

(Заканчэнне. Пачатак у №№ 96, 103).

3. Асноўныя палітычныя блокі

Прыкладна з вясны 1990 года ў стане «дэмакратаў» усё часцей чуліся галасы аб неабходнасці аб'яднання. Пачатак гэтаму працэсу паклалі заявы шэрагу лідэраў «дэмакратаў» аб тым, што перабудова ў яе апаратна - наменклатурным разуменні ўжо ажыццёўлена: улада па-ранейшаму ў руках партыйна - дзяржаўнай наменклатуры, а «дэмакраты» могуць проціпаставіць ёй толькі некалькі разрозненых і малалікіх партый. Рэпетыцыяй аб'яднання ўсіх апазіцыйных КПСС сіл можна лічыць лютаўскую і жнівеньскую дэманстрацыі ў Маскве. Мяркуючы па розных крыніцах, у кожнай з іх прыняло ўдзел ад 70 да 350 тысяч чалавек. Першая лічба — афіцыяльная ацэнка, другая — самаацэнка «дэмакратаў». Аднак ужо 7 лістапада 1990 года ў «дэмакратычных» дэманстрацыях (іх было 3) удзельнічала толькі да 10 тысяч чалавек. У дэманстрацыі ж, арганізаванай МГК КПСС, удзельнічала звыш 150 тысяч.

Важнай вяхой у справе аб'яднання «дэмакратычных сіл» стаў устаноўчы з'езд блока «Дэмакратычная Расія» (1990 г., 20 — 21 кастрычніка). У яго рабоце прынялі ўдзел у якасці дэлегатаў і гасцей прадстаўнікі звыш 30 «дэмакратычных» арганізацый і рухаў. Былі госці і з іншых саюзных рэспублік, а таксама з-за мяжы. Лейтматывам з'езда сталі словы старшыні аргкамітэта «Дэм. Расіі» А. Мурашова: «Мы — альтэрнатыўны рух курсу КПСС». Інакш кажучы, антыкамунізм, «анты-КПСС-насць» — вось тое нямногае, што сапраўды аб'яднала ўдзельнікаў і гасцей з'езда.

«Дэмакратычная Расія» на сёння самы крайне правы полюс палітычнага жыцця РСФСР і ў значнай меры краіны ў цэлым. Характэрна, што ў гэтым антыкамуністычным з'ездзе не прыняла ўдзелу ніводная з першых асоб «дэмакратаў», аб якіх ужо ішла размова вышэй. Прыбыў толькі Ю. Афанасьеў, але і ён не выступіў.

Працэс аб'яднання, стварэння розных блокаў у асяроддзі «дэмакратаў» як бы накладваецца на прама процілеглы — размежаванне, палярызацыю палітычных сіл. Строга кажучы, ні адзін з гэтых працэсаў немагчымы без другога: для таго, каб аб'яднацца, важна перш за ўсё вырашыць пытанне аб тым, на якой менавіта аснове ідзе аб'яднанне. «Дэмакратычная Расія» — блок крайне правых сіл, утвораны на аснове антыкамунізму, хоць наўрад ці гэта дастаткова моцная арганізацыя (успомнім, што ў яго ўваходзяць, з аднаго боку, напрыклад, А. Бонэр і многія іншыя дысідэнты, з другога — Т. Гдлян, М. Іваноў, А. Калугін, словам, тыя, хто яшчэ ўчора ў меру сіл і магчымасцей змагаўся з імі).

У канцы кастрычніка гэтага года ўпершыню дастаткова гучна заявіў аб сабе Цэнтрысцкі блок, які аб'яднаў каля дваццаці палітычных партый і рухаў. У яго ўваходзяць, у прыватнасці, Ліберальна - дэмакратычная партыя, Саюз дэмакратычных сіл імя А. Д. Сахарава, Расійскі народны фронт, Расійская дэмакратычная партыя, Народна - канстытуцыйная партыя, «Сіні» рух. Асноўная задача гэтага блока — пошук мірных, ненасільных метадаў выхаду з крызісу, барацьба палітычнымі метадамі супраць экстрэмізму, фарміраванне ўрада нацыянальнай згоды. Восенню 1990 года лідэры большасці арганізацый, якія ўваходзяць у Цэнтрысцкі блок, сустракаліся з некаторымі кіраўнікамі Вярхоўнага Савета СССР і Савета Міністраў краіны. У ходзе гэтых сустрэч абмяркоўваліся праблемы і перспектывы заключэння Саюзнага дагавора.

Актыўна, хоць і з некаторым адставаннем ад правых сіл, ідзе фарміраванне блока «Левая дэмакратыя», які раней называўся «Народнае самакіраванне». Яго ініцыятарамі і асновай з'яўляюцца тры палітычныя партыі: СП, партыя «зялёных» і КАС. У верасні 1990 года яны распрацавалі праект Платформы левых сіл. Сутнасць яе — «крытыка праграмы расійскага ўрада «500 дзён» і абгрунтаванне пазіцый «недалучэння» левых дэмакратаў да блока «Дэмакратычная Расія». 5 лістапада 1990 года гэту платформу падпісалі, акрамя названых вышэй, прадстаўнікі «Мемарыяла», левых сацыялдэмакратаў, Камітэта садзейнічання рабочага руху, Дэмакратычнага руху камуністаў. Гэта блок прасацыялістычных сіл, і ён бліжэй, чым іншыя, прымыкае да кампартыі.

У канцы студзеня гэтага года ў Харкаве адбылася ўстаноўчая канферэнцыя палітычнага блока «Дэмакратычны кангрэс», які аб'яднаў каля 30 партый і рухаў. У падрыхтоўцы канферэнцыі актыўна ўдзельнічалі лідэры блока «Дэм. Расія», украінскага руху «Рух», Народнага фронта Беларусі і некаторых іншых грамадска-палітычных арганізацый, якія з'яўляюцца апазіцыяй КПСС. На думку некаторых спецыялістаў, гэта была шостая спроба аб'яднання так званых дэмакратычных сіл. Папярэднія былі няўдалымі. На канферэнцыі быў дасягнуты пэўны прагрэс: прынята некалькі дакументаў, выбраны каардынацыйны савет. Яго старшынёй стаў А. Емец (УССР). Зразумела, надзвычай небяспечна прымяншаць уплыў гэтага блока на расстаноўку палітычных сіл, але разам з тым трэба мець на ўвазе, што і ён «заражаны» старымі хваробамі. Так, частка ўваходзячых у яго партый і рухаў лічыць, што на месцы цяперашняга Саюза магла б быць створана садружнасць суверэнных дзяржаў, іншыя ж перакананы ў немагчымасці прадвызначаць будучыню і арыентуюцца на дасягненне поўнай дзяржаўнай незалежнасці рэспублік.

Што можна сказаць наконт новага блока? Па-першае, пакуль што ён аб'ядноўвае ў асноўным прыхільнікаў былой Дэмплатформы (без КПСС) трох рэспублік Саюза. У гэтых трох арганізацый, зразумела, намнога больш агульнага, чым, скажам, у РПР і ДПР, якія ўваходзяць у «Дэм. Расію». Таму можна думаць, што ўзнікшы блок будзе больш жыццяздольным. Па-другое, ён з'яўляецца пэўнай альтэрнатывай «Дэм. Расіі» ў цэлым, бо мяркуецца ўключыць у яго партыі ліберальна - буржуазныя і агульнадэмакратычныя. Такім чынам, вялікая верагоднасць таго, што з боку шэрагу лідэраў аргкамітэта «Дэм. Расіі» не выключана пэўнае процідзеянне «Дэмакратычнаму кангрэсу» і нават расколы на гэтай глебе.

Дарэчы, аб расколах. Яны сёння з'яўляюцца як бы радавой рысай «дэмакратычных» сіл. Шырока вядомы супярэчнасці паміж В. Жырыноўскім і К. Крываносавым (ЛДП), М. Траўкіным і А. Мурашовым (ДПР), В. Лысенкам і В. Шастакоўскім (РПР), А. Абаленскім і А. Румянцавым, з аднаго боку, і некаторымі іншымі кіраўнікамі СДПР, — з другога. Гэтыя супярэчнасці настолькі моцныя, што ў шэрагу выпадкаў яны прывялі ўжо да расколу некаторых наваствораных партый і грамадска-палітычных арганізацый і з'яўленню новых. Зусім не выключаны падобныя выпадкі і ў далейшым.

Як ацаніць гэтыя расколы, размежаванні? Ёсць пункт гледжання, што яны — сведчанне слабасці «дэмакратаў». Гэта праўда, але не ўся. Бо ў выніку расколаў не толькі ствараюцца яшчэ больш дробныя і, такім чынам, менш жыццяздольныя структуры, чым зыходныя, але і адбываецца пошук больш «натуральных» палітычных саюзнікаў. Як правіла, людзі, якія выйшлі з адной арганізацыі, не ідуць у «нікуды», альбо ствараюць новую партыю (ці яе падабенства), альбо ўліваюцца ў іншыя існуючыя структуры. Словам, увесь гэты хаатычны, «броунаўскі» рух у лагеры «дэмакратаў» з'яўляецца як бы спосабам іх перабудовы, перафарміравання, але зусім не сведчыць аб развале правага, ліберальна-буржуазнага руху як цэлага.

Акрамя таго, ініцыятыву па стварэнню блока «Дэмакратычны кангрэс» ужо можна разглядаць як якасна новы этап існавання правых сіл. Калі раней яны аб'ядноўваліся галоўным чынам на антыкамуністычнай і «анты - КПСС - най» аснове, то цяпер відавочны пошук канструктыўных (з іх пункту гледжання) асноў для кааліцый. Не адыходзячы ад антыкамунізму, яны больш пэўна, чым раней, гавораць аб сваёй мадэлі грамадства, у якім павінна пераважаць прыватная ўласнасць на асноўныя сродкі вытворчасці, адхілена ад улады КПСС, пакончана з марксізмам - ленінізмам як ідэалогіяй рабочага класа, працоўных.

Сярод элементаў палітычнай сістэмы нашага грамадства даволі вялікі слой наваствораных грамадска-палітычных фарміраванняў, якія як бы ёсць і ў той жа час іх як бы і няма. Фармальна яны існуюць: ёсць праграмна - статутныя дакументы, зарэгістраваныя, як правіла, на ўзроўні гарадскіх раёнаў, ёсць кіруючыя органы, рэгулярна збіраюцца канферэнцыі, пленумы і г. д. Але, аб'ядноўваючы ад аднаго да некалькіх дзесяткаў чалавек, не арыентуючыся ні на адзін сацыяльны слой, яны ў большасці выпадкаў проста непрыкметныя на фоне або больш шматлікіх, або больш радыкальных «дэмакратычных» сіл. Дэкларуючы ўсесаюзны маштаб дзейнасці, яны, па сутнасці, з'яўляюцца і застаюцца толькі невялікімі групамі аднадумцаў. У іх няма будучыні як у адносна самастойных палітычных адзінак. У іх радах ужо нарастаюць апатыя, стомленасць. Хутчэй за ўсё члены гэтых і падобных карлікавых арганізацый ужо ў бліжэйшыя месяцы ўвальюцца ў нейкія больш устойлівыя аб'яднанні. Дарэчы, аналагічныя працэсы адбываюцца і ў больш магутных структурах. Напрыклад, РПР і СДПР вырашылі аб'яднацца не толькі з-за блізкасці іх сацыяльна-палітычных сутнасці і мэт (як сённяшніх, так і перспектыўных), але і таму, што іх лідэры лічаць неабходным узмацніць абедзве партыі для больш «паспяховага процістаяння КПСС і КДБ». Так адкрыта ў кулуарах устаноўчага з'езда РПР гаварылі аб сваіх мэтах А. Абаленскі і А. Румянцаў — лідэры СДПР.

Відаць, больш перспектыўныя малалікія групы і арганізацыі, сфарміраваныя па вытворчаму прынцыпу: стачачныя камітэты (гарадоў і прадпрыемстваў), саветы працоўных калектываў і да т. п. Гэта разумеюць і нашы палітычныя апаненты, праводзячы дастаткова шырокую «растлумачальную» работу сярод шахцёраў, рабочых прамысловых прадпрыемстваў. Гэта пазіцыя далёка не заўсёды трапляе ў выніковыя дакументы з'ездаў і канферэнцый «дэмакратаў», але выказваецца ў выступленнях практычна ўсіх лідэраў ДПР, РПР, РХДР ды і «Дэм. Расіі» ў цэлым. Важна па меры магчымасці процістаяць падобным шматлікім спробам: гаворка ж ідзе аб пераарыентацыі тых жа самых шахцёрскіх калектываў у бок ліберальнай ідэалогіі, прасцей — ідэалогіі буржуазнай. Дарэчы, свае сапраўдныя мэты «дэмакраты», як правіла, утойваюць ад камуністаў, хоць у сваім асяроддзі, не саромеючыся, называюць, напрыклад, ДПР (М. Траўкін) «партыяй прадпрымальнікаў».

З крыху іншымі і ў цэлым больш прымальнымі ідэямі і поглядамі ідзе ў рабочы рух СП. Асноўны тэзіс яе прапаганды — крытыка ўсіх варыянтаў праграмы «500 дзён», тлумачэнне таго, што рынак для большасці малакваліфікаваных і някваліфікаваных рабочых акажацца горшай доляй, чым нават «казарменны», «дзяржаўны сацыялізм» сталінскага тыпу. У гэтай пазіцыі, на мой погляд, ёсць скрыты папрок у адрас КПСС, нашых сродкаў масавай інфармацыі, якія ў апошнія гады некалькі больш, чым гэта неабходна, захапіліся расказамі аб прывабнасці рыначнай эканомікі, забываючыся на тое, што ва ўмовах рынку з'явяцца не толькі прадаўцы, але і «прадаваемыя», у лік якіх хутчэй за ўсё трапяць якраз малакваліфікаваныя работнікі.

Характарызуючы сучасную палітычную сітуацыю ў краіне, важна адзначыць, што ад патрабаванняў адстаўкі саюзнага ўрада, з якімі зусім нядаўна выступалі ўсе «дэмакратычныя» сілы, яны паступова пераходзяць да больш радыкальных патрабаванняў: роспуск Саветаў усіх узроўняў і правядзенне датэрміновых выбараў на многапартыйнай аснове. Мэта— адхіленне КПСС ад улады як у цэнтры, так і на месцах.

***

Такім чынам, можна канстатаваць, што да моманту ўступлення ў сілу Закона СССР «Аб грамадскіх аб'яднаннях» у краіне склалася многапартыйная палітычная сістэма, якая ўключае каля двух дзесяткаў партый і арганізацый, што прэтэндуюць на ўсесаюзны маштаб дзейнасці. З улікам рэспубліканскіх і рэгіянальных (абласныя, гарадскія і да т. п. партыі) палітызаваных аб'яднанняў іх колькасць перавышае дзве сотні.

Тып палітычнай сістэмы, якая склалася ў нашай краіне, можна вызначыць як «ліберальна-буржуазная з моцнымі прасацыялістычнымі тэндэнцыямі». Хоць ні ў адной праграме партый і аб'яднанняў, якія ўваходзяць у Дэмакратычную Расію, няма адкрытага закліку да рэстаўрацыі капіталізму ў нашай краіне, але сацыяльна - эканамічныя мэты, якія гэтыя партыі і аб'яднанні ставяць, можна адназначна вызначыць як «пракапіталістычныя». У гэтых умовах надзвычай важнай з'яўляецца задача аб'яднання ўсіх левых, прасацыялістычных сіл, якія маглі б процістаяць тэндэнцыі капіталізацыі краіны. Аднак у гэтым плане мы знаходзімся пакуль што толькі ў самым пачатку шляху...

К. ГРЫГОР'ЕЎ,
кандыдат філасофскіх навук.

АПОШНЯЯ ІНФАРМАЦЫЯ АД 18 ДА 18 СУТАК

НОВАЯ ПРАГРАМА БАРДАЎ

Пакуль адзіны ў Беларусі тэатр бардаўскай песні і паэзіі пад кіраўніцтвам Алеся Мікалайчанкі прадставіў на суд аўдыторыі сваю праграму «А хто там ідзе?». У спектаклі прагучалі песні на вершы маладых і ўжо сталых паэтаў.

Праграма складалася з дзвюх частак — палітычнай і лірычнай. Боль за мову, культуру, за лёс народа ў першай частцы, годнасць беларуса, яго здольнасць радавацца, бачыць прыгожае — у другой.

«ТЫ НЕ ЗГАСНЕШ, ЯСНАЯ ЗОРАНЬКА...»

ЧЭРВЕНЬ. (С. Расолька). Імя адной з зорак першай велічыні на небасхіле беларускай паэзіі — Максіма Багдановіча прысвоена адной з вуліц Чэрвеня.

Трэба сказаць, што зроблена гэта не выпадкова. Чэрвень (у мінулым Ігумен) мае непасрэднае дачыненне да жыцця сям'і паэта. Яго маці, Марыя Апанасаўна Мякота, нарадзілася і вырасла ў гэтым мястэчку. Сюды ж атрымаў накіраванне на работу пасля заканчэння вучобы і малады настаўнік Адам Ягоравіч Багдановіч. Тут упершыню і сустрэліся бацькі будучага паэта.

ВЕРШЫ ЧЫТАЎ... ПАПУГАЙ

ГОМЕЛЬ. (У. Пернікаў). Цікава прайшоў у Палацы культуры і спорту аб'яднання «Гомельхімбуд» конкурс папугаяў, [illegible]

Асаблівы поспех выпаў на долю папугая Ромы, бо ён [illegible]

Валянціне Звягінцавай, гаспадыні «інтэлектуала», як яго ахрысцілі гледачы, былі ўручаны прызы, [illegible] Дарэчы, для гледачоў было разыграна [illegible] скарбонкі «Папугай» і паказаны папулярны мультфільм «Боцман і папугай».

ПІЛІГРЫМЫ Ў ПІЯНЕРСКІХ ГАЛЬШТУКАХ

МАГІЛЁЎ. (А. Санчук). Падобна, піянерам і школьнікам Магілёўшчыны наканавана стаць вандроўнікамі. Летам, і не толькі летам, на так званае аздараўленне тысячы хлапчукоў і дзяўчынак з гарадоў і вёсак вобласці раз'язджаюцца ў розныя куткі краіны і за яе межы.

А што ж мясцовыя піянерскія лагеры? Дзесяць з іх у Магілёўскім, Бялыніцкім і Чавускім раёнах абласная санэпідэмстанцыя разам з Магілёўскім цэнтрам радыяцыйнага кантролю забаранілі выкарыстоўваць. Зроблена гэта пасля дэталёвага абследавання і прызнання іх зонай радыяцыйнага забруджвання.

На жаль, не толькі Чарнобыль вінаваты ў тым, што [illegible] Два піянерлагеры — «Раста» пад Магілёвам і «Чайка» пад Бабруйскам — санэпідэмстанцыя закрыла з-за іх антысанітарнага стану. Прасцей кажучы, з-за таго, што дарослыя своечасова не паклапаціліся аб дзецях.

АХВЯРА № 1—ДЫРЭКТАР

МІНСК. Рабочы Мінскага мотавелазавода І. на тэрыторыі прадпрыемства без усялякіх на тое прычын ударыў кулаком па твары дырэктара ММВЗ, а потым [illegible] нанёс некалькі ўдараў па службовай аўтамашыне апошняга...

Пасля гэтага І. уварваўся ў караульнае памяшканне па ахове завода і, [illegible] ударыў па руцэ міліцыянера. Абараняючыся, супрацоўнік міліцыі двойчы выстраліў у паветра з табельнага пісталета, пасля чаго пагромшчык быў затрыманы. Вядзецца следства, у ходзе якога будзе дадзена ацэнка і прычынах такіх агрэсіўных паводзін рабочага. Назначана таксама медыцынскае абследаванне.

ПОМСТА І ЗАКОН

Пачалося ўсё з вечара ў гарнізонным Доме афіцэраў адной з вайсковых часцей рэспублікі.

22-гадовы рабочы камбіната хлебапрадуктаў Грынько, [illegible]

ПАРТМАНЭ... КАШАЛЬКІ... ХУСЦІНКІ

БАБРУЙСК. (А. Санчук). [illegible]

АЎТАМАБІЛЬ—ЗА 63 ТЫСЯЧЫ

МАЛАРЫТА. (В. Мігалевіч). Аўкцыён па продажу тавараў павышанага попыту ўпершыню праведзены для жыхароў Маларыцкага раёна. На ім людзі змаглі набыць аўтамабілі «Жыгулі» і «Масквіч», мэблевыя гарнітуры, халадзільнікі, тэлевізары, пральныя машыны, бензапілы, матацыклы, пыласосы, мотаблокі, веласіпеды, дываны, радыёапаратуру, люстры, свяцільнікі, кавамолкі, сокавыціскалкі, наборы посуду і іншыя тавары.

Найбольшыя страсці, вядома, разгарэліся вакол аўтамабіляў. Так, машына маркі «Жыгулі» ВАЗ-2163 дасталася аднаму з сельскіх жыхароў Арэхаўскага сельсавета за 63 тысячы, аўтамабіль жа маркі «Масквіч» быў прададзены за 27 тысяч рублёў.

Усе сродкі, атрыманыя ад продажу дэфіцытных тавараў, — а гэта амаль 100 тысяч рублёў, — па рашэнню выканкома райсавета накіроўваюцца на будаўніцтва 24-кватэрнага жылога дома для інвалідаў Вялікай Айчыннай вайны, адзінокіх састарэлых грамадзян, добраўпарадкаванне населеных пунктаў раёна, будаўніцтва дзіцячага кафэ...

ЗАЛАТЫ ЧАМАДАНЧЫК

МІНСК. Няблага пажывіўся невядомы, які шляхам падбору шыфру з ячэйкі аўтаматычных камер захоўвання на аўтавакзале ўкраў рэчы мінчанкі Б. У «залатым» чамадане знаходзіліся 18 тысяч рублёў, 3 тысячы долараў ЗША, 4 мільёны 250 тысяч польскіх злотых і 12 залатых ювелірных вырабаў. Вядуцца пошукі.

Выпуск падрыхтавалі: А. КОКТЫШ, А. СЛАНЕЎСКІ, І. КАРНЕЙ, С. СУЛКОЎСКІ.
Нашы тэлефоны: 32-44-02, 32-60-13, 32-31-98.

ХТО СТРАЛЯЎ

у камандзіра Рыжскага АМАНа Часлава Млыніка?

Святочная субота 4 мая, гадавіна прыняцця Дэкларацыі незалежнасці Латвіі, была адзначана ЧП. Прыкладна ў 13.30 на лесвічнай пляцоўцы другога паверха дома № 76 па вуліцы Крышьяна Валдэмара (былая М. Горкага) было ўчынена ўзброенае нападзенне на камандзіра рыжскага атрада міліцыі асобага назначэння Часлава Млыніка.

Афіцэр збіраўся адчыніць дзверы сваёй кватэры ключом, калі з-за агароджы шахты ліфта яго паклікалі. Павярнуўшыся на голас незнаёмца, Ч. Млынік апынуўся адзін на адзін са злачынцам. У той жа момант і прагучалі два выстралы. Адна куля засела ў вушаку дзвярэй, а другая, параніўшы афіцэра ў плячо, прайшла праз увагнутыя дзверы.

Капітан паспеў зрэагаваць, адскочыў убок. Але трэцяя куля трапіла яму ў правы бок грудзей. Быў, відаць, закрануты нерв, і рука знямела. Як мяркуюць, іменна гэта з'явілася прычынай таго, што Ч. Млынік не змог страляць у адказ, хоць і быў узброены.

Паведамленне аб гэтым паступіла ў дзяжурную часць МУС Латвіі ў 13.48. Званіла грамадзянка Валянціна Цімкова, якая жыве ў кватэры насупраць. Паранены пазваніў да яе ў дзверы і папрасіў выклікаць «хуткую дапамогу» і АМАН.

На заяве афіцыяльных прадстаўнікоў Пракуратуры Латвійскай ССР, адзін з выстралаў Млыніка ледзь не каштаваў афіцэру жыцця. Калі прыбыла рэспубліканская міліцыя, дом па Валдэмара ўжо ачапілі узброеныя аманаўцы. Праўда, нападаўшых да гэтага часу і след прастыў.

Кіраўнік следчай групы Пракуратуры Латвійскай ССР Міхаіл Аляксандраў паведаміў, што матывы замаху на камандзіра АМАНа пакуль што не высветлены. Аднак «тое, што здарылася ў абстаноўцы нагнятання напружанасці вакол АМАНа, не выпадковасць».

Узбуджана крымінальная справа аб замаху на жыццё супрацоўніка міліцыі. Страляўшыя пакуль што не выяўлены. Аляксандраў упэўнены, што на Ч. Млыніка нападалі сама меней двое і зроблены тры выстралы. Дзве кулі, як паказала экспертыза, выпушчаны з пісталета Макарава і заселі ў дзвярах кватэры. Трэці выстрал, сказаў Аляксандраў, зроблены з самаробнай малакалібернай зброі.

У акруговым ваенным шпіталі, куды параненага даставіла машына «хуткай дапамогі», вопытныя хірургі неадкладна зрабілі аперацыю. Млынік перанёс яе добра. Напрамак кулявога канала аказаўся паралельным плечавой восі, лёгкае і крывяныя сасуды па чыстай выпадковасці не закрануты. З аперацыйнай камандзіра перавялі ў рэанімацыю. Стан яго здароўя, па заключэнню ўрачоў, цяпер здавальняючы.

Пракуратура Латвійскай ССР, якая вядзе следства, устрымліваецца ад падрабязных каментарыяў.

Ахова пацярпеўшага ў хірургічным аддзяленні АВШ арганізавана надзейна. Кругласутачны нарад «чорных берэтаў» дапускае да свайго камандзіра толькі медыкаў і родных.

Так дом № 76 па вуліцы К. Валдэмара зноў аказаўся ў цэнтры ўвагі рыжан пасля замаху на камандзіра АМАНа Ч. Млыніка. Раней гэты адрас набыў вядомасць, калі ў самым пачатку перабудовы тут былі прадстаўлены кватэры высокапастаўленым дзеячам, якія не мелі на гэта права. Тады ў якасці ўступкі і былі выдзелены кватэры ў прэстыжным доме дзвюм сем'ям воінаў-афганцаў, адной з якіх і была сям'я Часлава Млыніка.

Валянціна Цімкова, суседка Млыніка, была на кухні, калі пачуліся два рэзкія гукі, нібы недзе паблізу разгружалі металічныя лісты. Мімаходзь яна паглядзела ў акно, не надаўшы, аднак, тым гукам асаблівага значэння. Калі верыць яе паказанням, то падзеі разгортваліся наступным чынам.

Праз нейкі час пасля дзіўных гукаў у дзверы яе кватэры пазванілі. Яна адчыніла і ўбачыла Млыніка, які сядзеў на кукішках, прыхінуўшыся да сцяны, паміж смеццеправодам і грузавым ліфтам. Ён быў увесь у крыві і стагнаў. Заціскаючы рукой рану на правым баку грудзей, ён сказаў: «Дапамажыце мне, я паранены...» Спалоханая Цімкова не адразу зразумела, што адбываецца. Ч. Млынік папрасіў яе выклікаць АМАН і назваў нумар тэлефона.

Цімкова кінулася званіць у АМАН, а потым у «хуткую» і міліцыю. У «хуткай» доўга распытвалі, што і як. Як мяркаваў Аляксандр Цімкоў (муж Валянціны, уласны карэспандэнт газеты «Сельская жизнь»), стралялі з грузавога ліфта, які знаходзіцца справа ад пасажырскага.

Апытанне жыхароў не дало следчым ніякай дадатковай інфармацыі. Ніхто не бачыў, як нападаўшы (або ўсё-такі нападаўшыя?) пранік у дом і як пакінуў яго.

Дом № 76, дзе прагрымелі тры выстралы, мае кодавы замок. Трапіць у пад'езд гэтай прэстыжнай будыніны можна толькі пры дапамозе ключа. Зачыняюцца на замкі і дзверы лесвічных клетак кожнага паверха.

Якім жа чынам тэрарысты непрыкметна пранікл і ў пад'езд, незаўважанымі дачакаліся вяртання гаспадара кватэры, спакойна зрабілі сваю брудную справу і зноў жа непрыкметна рэціраваліся?

Магчыма, для вопытнага следчага гэтыя акалічнасці выедзенага яйка не вартыя. Але яны наводзяць на вельмі сур'ёзны роздум...

Тэрарыст мог схавацца незаўважна для Млыніка толькі ў праёме паміж аўтаматычнымі дзвярамі ліфта і звонку або за дзвярамі смеццеправода. Млынік бачыў знікшага ў грузавым ліфце, але не паспеў разглядзець яго. Час і месца, выбраныя нападаўшымі, указваюць на іх прафесіянальную падрыхтоўку.

Што датычыць магчымых выканаўцаў тэракта, то пакуль што вядома толькі тое, што суседзі адразу пасля выстралаў бачылі легкавую машыну, якая на вялікай скорасці ад'ехала ад дома ў бок цэнтра і ў якую сеў нейкі мужчына.

Як стала вядома, на Ч. Млыніка ўчыніла нападзенне асоба каўказскай нацыянальнасці (з папярэдніх паказанняў пацярпеўшага).

Апошнім часам урад Латвіі запэўнівае народ, што палітычная сітуацыя ў рэспубліцы набыла тэндэнцыю ўстойлівасці. Аднак узарваныя жылыя дамы, бандыцкія выстралы 4 мая г. г. у камандзіра рыжскага АМАНа, «прымеркаваныя» да галавіны абвяшчэння «незалежнасці рэспублікі», якія носяць, несумненна, палітычны характар, паказваюць, што ўрадавыя запэўніванні—дарэмныя спробы выдаць жаданае за сапраўднасць. Бездапаможнасць, непрыняцце мер з боку ўладных структур і адпаведных рэспубліканскіх органаў правакуюць тэрарыстычныя акты ў адным напрамку—супраць тых грамадскіх арганізацый і асоб, хто не ідзе за нацыянал-сепаратыстамі.

Паведамляем падрабязнасці

У сувязі з нападзеннем на капітана Млыніка варта ўспомніць, што за 2—3 дні да ЧП, выступаючы па вільнюскаму тэлебачанню, камандзір літоўскага атрада АМАНа Баляслаў Макутыновіч папярэдзіў, што па наяўнай аператыўнай інфармацыі ў бліжэйшыя дні недзе ў Прыбалтыцы магчымыя буйныя правакацыі.

Справа ў тым, што ў сувязі з візітам у ЗША высокапастаўленых прадстаўнікоў усіх прыбалтыйскіх рэспублік новая ўспышка кровапраліцця тут магла б даць ім моцны козыр на магчымых перагаворах з прэзідэнтам Дж. Бушам. У кантэксце гэтага папярэджання нападзенне на Млыніка можа быць вытлумачана як спроба справакаваць АМАН на акцыі ў адказ, небяспечныя сур'ёзнымі вынікамі.

Нельга пакінуць у баку і тыя страсці, якія працягваюць нагнятаць вакол АМАНа многія сродкі масавай інфармацыі Латвійскай рэспублікі, ствараючы вобраз ворага, унушаючы нянавісць да аманаўцаў. А гэта таксама ні да чаго добрага не вядзе. Штодзённа па латвійскаму тэлебачанню ідуць устаўкі, якія дыскрэдытуюць аманаўцаў, паказваючы іх забойцамі, ворагамі латышскага народа. На гэтым фоне становіцца відавочнай палітычная падаплёка спробы бандыцкай расправы з Млынікам, якая, несумненна, мела на мэце справакаваць дзеянні ў адказ, адцягнуць увагу насельніцтва ад вельмі вострых эканамічных і сацыяльных праблем.

Будзем спадзявацца, што следства, пачатае Пракуратурай Латвійскай ССР, рана ці позна высветліць асобы злачынцаў і матывы, якімі яны кіраваліся.

Але ўжо сёння можна сказаць з упэўненасцю, што атмасфера ваяўнічай нецярпімасці, якая мэтанакіравана стваралася ў рэспубліцы вакол аманаўцаў, у многім прадвызначыла трывожную развязку. Наіўна было б думаць, што шматгалосае «ату іх!» не знойдзе ўдзячнага водгуку ў экстрэмісцкім асяроддзі...

Начальнік следчай часці, «паралельнай» Пракуратуры Латвійскай рэспублікі, Р. Аксёнак заявіла, што крымінальнай справы па данаму злачынству яна не ўзбуджала, бо яе калегам нібыта ўчынялі перашкоды ў расследаванні. Як відаць, і тут палітычныя меркаванні аказаліся мацнейшымі за прафесіянальныя.

Ні рыжскі АМАН, ні грамадскасць рэспублікі не могуць спаць спакойна, пакуль існуюць прычыны, якія з фатальнай няўмольнасцю правакуюць кровапраліцце. Прычыны гэтыя вядомыя: процістаянні, якія працягваюцца ў праваахоўных органах Латвіі, упартае нежаданне кіраўніцтва тутэйшага МУС «легалізаваць» атрад міліцыі асобага назначэння, расцягнутае следства па справе трагічных студзеньскіх падзей у Рызе.

Мірная перадышка ў шматмесячным канфлікце вакол АМАНа спынена самым драматычным чынам.

Ю. ГРОМАЎ.
(Спецыяльна для «Звязды»).
г. Рыга.

Планета: ЛЮДЗІ І ПАДЗЕІ

ЗДАБЫЧА БЫЛА НЕ ПА ЗУБАХ

ЛОНДАН. 56-гадовы злодзей памёр, папярхнуўшыся ўстаўнымі зубамі ў той момант, калі ўцякаў ад жанчыны, якую абакраў.

Гэты трагікамічны выпадак, як паведаміла сёння інфармацыйнае агенцтва Рэйтэр, адбыўся ў іспанскім горадзе Аліканте. А пачалося ўсё з таго, што невядомы зайшоў у дом да жанчыны, прапанаваўшы адрамантаваць швейную машыну. Украўшы 18 тысяч песет, ён лічыў, што нядрэнна пажывіўся.

Падманутая хатняя гаспадыня своечасова спахапілася і кінулася за ім. Ратуючыся ўцёкамі, злодзей праглынуў уласныя ўстаўныя зубы. Прахожым не ўдалося дастаць іх, і ўцякач задыхнуўся, перш чым яго даставілі ў бальніцу.

НЯВЕСТА, ЯКОЙ ЗА 100

Калі вы з недаверам ставіцеся да крылатай фразы аб тым, што каханню ўсе ўзросты пакорныя, то вось прыклад, які, відаць, дапаможа вам змяніць думку. На гэтым тыдні ў аўстралійскім гарадку Госфард адбудзецца вяселле. Жаніху — Дадлі Рэйду — 84 гады, а яго нявесце — Міні Манро—«крыху» больш: 102 гады.

Дарэчы, гаворка тут ідзе і аб каханні з першага позірку. «Як толькі я яе ўбачыў, яна на мяне зрабіла вялікае ўражанне. Цяпер я буду кахаць яе і клапаціцца пра яе», — гаворыць маладажон. Але закаханыя не спяшаліся і на працягу доўгіх, улічваючы іх узрост, гадоў правяралі свае пачуцці.

ПЛАКАЛІ ГАНКОНГСКІЯ ДОЛАРЫ

Дзёрзкае аграбленне магазіна, які гандлюе творамі мастацтва ручной работы, учынена ў Ганконгу — невялікім брытанскім уладанні на тэрыторыі КНР. Украдзены нефрытавыя ўпрыгажэнні, якія асабліва цэняцца на Далёкім Усходзе і ў Паўднёва-Усходняй Азіі, на суму 10 млн. ганконгскіх долараў.

Узброеныя грабежнікі, паведамляе сёння агенцтва Сіньхуа са спасылкай на прадстаўніка мясцовых праваахоўных органаў, паранілі некалькі služачых. Цяпер паліцыя займаецца актыўным расследаваннем злачынства.

Мясцовыя назіральнікі адзначаюць рост буйных аграбленняў у Ганконгу. У прыватнасці, таксама ў 10 млн. ганконгскіх долараў ацэньваецца аграбленне адной з ганконгскіх ювелірных кампаній, якое адбылося ўсяго некалькі дзён назад. Намаганні паліцыі па раскрыццю злачынства пакуль што беспаспяховыя.

ПЕНТАГОНАЎСКІЯ БОХАНЫ

Вучоная з Масачусецкага універсітэта працуе над незвычайным праектам — яна імкнецца стварыць больш кампактны хлеб з нізкім утрыманнем мукі. «Гэта, магчыма, будзе зусім новы від хлеба, — сказала журналістам Пейвіні Чыначоці. — Аднак па смаку і па выгляду — як звычайны хлеб». Пентагон, адзначае агенцтва АП, «зацікаўлены ў атрыманні больш кампактнага хлеба таму, што гэта дасць магчымасць зэканоміць на транспартных расходах і месцы на складах». Вось таму перад Чыначоці, якой ваенныя прадаставілі 200 тысяч долараў на рэалізацыю праекта, пастаўлена задача стварыць такі хлеб, які быў бы ў тры разы меншым па аб'ёму, чым звычайны, але перад яго ўжываннем мог бы павялічвацца да нармальных размераў.

1200 ГАДОЎ У ШАХЦЕ

Амерыканскі музей прыродазнаўчых навук Нью-Йорка верне Чылі важную археалагічную знаходку — мумію, якая атрымала назву «Медны чалавек». Яна была знойдзена больш як 100 гадоў назад у шахтах меднага радовішча Чукікамата, на поўначы Чылі, і вывезена ў ЗША. Як адзначыў у інтэрв'ю газеце «Меркурыа» дырэктар Інстытута археалагічных даследаванняў чылійскага горада Калама Лаутара Нуньес Атэнсіо, гістарычная знаходка будзе змешчана ў археолага-антрапалагічны музей, які адкрыўся ў Каламе. «Медны чалавек», згодна з данымі амерыканскіх вучоных, быў не кім іншым, як старажытным шахцёрам, здабываўшым медную руду. Ён загінуў ад абвалу ў шахце прыблізна ў 700 годзе. Знойдзеныя пры ім інструменты, якія таксама будуць вернуты амерыканскім музеем, дапамогуць чылійскім вучоным аднавіць быт, умовы жыцця і работы індзейскіх народаў, засяляўшых Чылі да прыходу іспанскіх каланізатараў.

Акрамя муміі старажытнага чалавека, у музеі будуць экспанавацца ўпрыгажэнні з золата — каралі, бранзалеты, завушніцы, знойдзеныя пры раскопках індзейскіх магілак у раёне гарадка Сан-Педра, у пустыні Атакама. Яны адносяцца да перыяду індзейскай «культуры ціауанаку», росквіт якой у аазісах Атакамы выпаў на V—VII стагоддзі нашай эры.

РЭСТАРАН «ДЛЯ РАЗВЕДЗЕНЫХ»

Апошняя сямейная вячэра ва ўтульнай абстаноўцы, якая да таго ж можа стаць і пачаткам новага жыцця, — такі незвычайны сервіс рэстарана «Для разведзеных» на адной з ціхіх пекінскіх вулачак. Гэта добрае кафэ, піша газета «Чайна дэйлі», неяк само па сабе стала папулярным сярод тых, хто вырашыў «адзначыць» развод не чарговым скандалам, а ў духу часу — мірна і з настальгіяй па некалі шчаслівых днях...

Кафэ ўпрыгожана чырвоным дрэвам, асвятленне тут — «пад старадаўнасць», свечачнае. Усё памяшканне раздзелена на невялікія абедзенныя пакоі, што стварае атмасферу інтымнасці, якая так неабходна блізкім у мінулым людзям, льецца ціхая лёгкая музыка.

«Мы зразумелі, што наш рэстаран, — гаворыць яго гаспадыня, — неабходны грамадству. Цяпер мы збіраемся яго перабудаваць. Гэта будзе новы вялікі будынак з рэстаранам на першым паверсе. Другі паверх зойме служ[illegible] клініка псіхалагічнай дапамогі».

ЧАРГОВЫ МУЗЕЙНЫ КРАДЗЕЖ

Усе новыя музеі становяцца ахвярамі дзёрзкіх крадзяжоў. З Пражскай нацыянальнай галерэі знікла карціна Лукаса Кранаха-старэйшага «Закаханы стары», напісаная славутым нямецкім жывапісцам і графікам у 1531 годзе. Замест украдзенага палатна вынаходлівыя зладзеі ўставілі рэпрадукцыю з карціны Рэмбранта таго ж размеру. «Закаханы стары» ацэньваецца ў трыста тысяч нямецкіх марак.

На здымку: карціна Лукаса Кранаха-старэйшага «Закаханы стары».

(Па матэрыялах ТАСС).

Красавік

Экалагічны бюлетэнь

Паводле даных назіранняў Белгідрамета, у красавіку выпадкаў эстрэмальна высокага забруджвання паветра на тэрыторыі рэспублікі не назіралася. Аднак у Віцебску, Мінску, Магілёве і Полацку зарэгістраваны 37 выпадкаў высокіх узроўняў забруджвання паветра з канцэнтрацыяй шкодных рэчываў у 5 і больш разоў вышэй допушчальных. Так, у Мінску 11—12 красавіка ў раёне вакзала пад уздзеяннем выкідаў транспарту разавыя канцэнтрацыі фармальдэгіду ў паветры ў 5—6 разоў перавышалі дапушчальны ўзровень. Сярэдняя канцэнтрацыя фармальдэгіду за месяц у гэтым раёне горада склала 3 гранічна-дапушчальныя канцэнтрацыі (ГДК).

На працягу месяца ў Магілёве зарэгістраваны 21 выпадак высокага ўзроўню забруджвання паветра двухвокісам азоту з канцэнтрацыямі, у 5—12 разоў большымі за санітарна-гігіенічныя нормы. Гэта адзначалася ў цэнтральнай частцы горада, у Задняпроўі і ў раёне чыгуначнага вакзала.

У Віцебску зафіксавана 15 выпадкаў высокага забруджвання паветра аміякам з канцэнтрацыяй вышэй 10 ГДК. Найбольш высокія канцэнтрацыі аміяку адзначаліся 5—10 і 22—23 красавіка ў раёне вуліцы Касманаўтаў і ў паўночна-ўсходняй частцы горада.

У Полацку амаль у кожнай другой адабранай пробе паветра выяўлена павышанае ўтрыманне двухвокісу азоту. Прыкметна павялічылася забруджанасць паветра фармальдэгідам, фенолам і аміякам, разавыя канцэнтрацыі якіх у асобных выпадках дасягалі 5—12 ГДК.

У красавіку мелі месца два выпадкі высокага забруджвання рэк азотам нітрытным і тры выпадкі—злучэннямі марганцу. У Бярэзіне ў раёне Бабруйска і ў Гожцы ў раёне Гродна ўтрыманне азоту нітрытнага перавышала санітарную норму адпаведна ў 10 і 18 разоў.

Кіслародны рэжым рэк у красавіку быў здавальняючым. Працэнт насычанасці вады кіслародам не апускаўся ніжэй за 70.

Як паведамлялася ўжо, у красавіку на тэрыторыі Мядзельскага і Касцюковіцкага раёнаў з-за аварый на магістральных нафтаправодах дапушчаны два выпадкі экстрэмальна-высокага забруджвання мясцовасці і вадаёмаў нафтапрадуктамі з цяжкімі экалагічнымі вынікамі. Спецыялістамі працягваецца работа па падліку матэрыяльнага ўрону, нанесенага прыродзе гэтымі аварыямі, узбуджаны крымінальныя справы.

Дарэчы, забруджванне мясцовасці і вадаёмаў нафтапрадуктамі ў апошні час становіцца даволі распаўсюджанай з'явай. Так, толькі Віцебскім абласным камітэтам па экалогіі ў красавіку спагнана 28,4 тысячы рублёў з Віцебскага піўзавода за скідванне ў Заходнюю Дзвіну 150 кілаграмаў мазуту.

Прад'яўлены таксама іскі на 10,4 тысячы рублёў ВА «Маналіт» за скідванне нафтапрадуктаў у ліўневую каналізацыю і забруджванне імі Заходняй Дзвіны і на 23 тысячы рублёў — Міёрскаму РВА ЖКГ за аварыйнае скідванне ў возера 120 кілаграмаў пячнога паліва. Наогул прадпрыемствы жыллёва-камунальнай гаспадаркі даволі часта аказваюцца віноўнікамі забруджвання паверхневых вод. У красавіку за недастаткова ачышчаныя сцёкі іскі на 107,5 тысячы рублёў прад'яўлены Расонскаму РВА ЖКГ і на 16,7 тысячы рублёў—Драгічынскаму аб'яднанню.

Сур'ёзныя парушэнні прыродаахоўнага заканадаўства выяўлены пры праверцы ў Гродзенскім РБУ мясцовага аблкамунгаса. Тут тэхналагічнае абсталяванне эксплуатуецца пры няспраўных пылаачышчальных устаноўках, на тэрыторыі ўпраўлення на адкрытай пляцоўцы захоўваюцца прамысловыя адходы, без усялякага ачышчэння ў раку Гараднічанку скідваюцца сцёкі з памывачнай пляцоўкі аўтатранспарту і г. д. За дапушчаныя парушэнні шэраг службовых асоб аштрафаваны. Сярод іх — галоўны інжынер трэста аблкамунгаса В. Яўстраценка, начальнік вытворчасці трэста Н. Грыцалевіч і галоўны энергетык М. Касцюк.

Ці дзейнічаюць уговоры і неаднаразовыя папярэджанні на кіраўніцтва тых прадпрыемстваў, якія найбольш «актыўна» забруджваюць навакольнае асяроддзе? На жаль, далёка не заўсёды. Тады падключаюцца адпаведныя санкцыі, як гэта было, напрыклад, у выпадку з заводам БПД-2 Мінскага вытворчага аб'яднання індустрыяльнага домабудавання.

На керамзітным участку гэтага прадпрыемства 4 газаачышчальныя ўстаноўкі даўно патрабуюць рэканструкцыі, пра што не раз рабіліся напамінкі кіраўнікам і завода, і аб'яднання. Але ўсё было дарэмна. Вось тады Мінскі гарадскі камітэт па экалогіі і прыняў пастанову аб спыненні работы тэхналагічнага абсталявання на керамзітным участку.

В. КРАСУЦКАЯ,
начальнік аддзела цэнтра РКНЗПА Белгідрамета;
А. МАЦЯСОВІЧ,
начальнік аддзела прапаганды і экалагічнага выхавання Дзяржкамэкалогіі БССР.

Вы прасілі расказаць

Дапамога сям'і

Шмат пытанняў узнікае ў чытачоў газеты ў сувязі з павышэннем рознічных цэн. Асабліва хвалююць людзей кампенсацыі сем'ям, якія маюць дзяцей. Па іх просьбе за растлумачэннямі мы звярнуліся ў аддзел Савета Міністраў СССР па справах жанчын, абароны сям'і, мацярынства і дзяцінства.

АДНАЧАСОВАЯ ДАПАМОГА ПРЫ НАРАДЖЭННІ ДЗІЦЯЦІ ў выпадку нараджэння двух і больш дзяцей выплачваецца на кожнае дзіця. Выплачваецца з прымяненнем раённых каэфіцыентаў да зарплаты.

Стары размер — 210 рублёў; новы размер—250 рублёў (кампенсацыя—40 руб.).

ШТОМЕСЯЧНАЯ ДАПАМОГА ПА ДОГЛЯДУ ЗА ДЗІЦЕМ ДА ДАСЯГНЕННЯ ІМ УЗРОСТУ 1,5 ГОДА пры нараджэнні двух і больш дзяцей выплачваецца на кожнае дзіця:

а) працуючым жанчынам, якія маюць гадавы стаж работы ці не дасягнулі ўзросту 18 гадоў (незалежна ад стажу), і навучэнкам вочнага навучання.

Стары размер — 70 рублёў. Новы размер — 110 рублёў (кампенсацыя — 40 руб.).

Выплачваецца з прымяненнем раённых каэфіцыентаў;

б) працуючым жанчынам, старэй за 18 гадоў, якія не маюць гадавога стажу работы, і жанчынам, якія не працуюць і не вучацца.

Стары размер — 35 рублёў; новы размер—80 рублёў (кампенсацыя—45 руб.).

ШТОМЕСЯЧНАЯ ДАПАМОГА АДЗІНОКІМ МАЦІ на дзяцей ва ўзросце да 16 (навучэнцам, якія не атрымліваюць стыпендыі —18) гадоў. Выплачваецца з прымяненнем раённых каэфіцыентаў:

а) адзінокім маці, якія маюць дзяцей ва ўзросце да 6 гадоў.

Стары размер — 35 рублёў; новы размер—80 рублёў (кампенсацыя—45 руб.);

б) адзінокім маці, якія маюць дзяцей ва ўзросце ад 6 да 16 (18) гадоў.

Стары размер — 35 рублёў; новы размер—90 рублёў (кампенсацыя—55 руб.);

в) адзінокім маці (удовам, удаўцам), былым выхаванцам дзіцячых дамоў і школ-інтэрнатаў.

Стары размер — 70 рублёў; новы размер — 110 рублёў (кампенсацыя—40 руб.).

ЧАСОВАЯ ДАПАМОГА НА ДЗЯЦЕЙ, БАЦЬКІ ЯКІХ УХІЛЯЮЦЦА АД УПЛАТЫ АЛІМЕНТАЎ, ці ў іншых выпадках, калі ўплата аліментаў немагчымая. Выплачваецца з прымяненнем раённых каэфіцыентаў:

а) на кожнае дзіця ва ўзросце да 6 гадоў.

Стары размер — 35 рублёў; новы размер—80 рублёў (кампенсацыя—45 руб.);

б) на кожнае дзіця ва ўзросце ад 6 да 16 (18) гадоў.

Стары размер—35 рублёў; новы размер — 90 рублёў (кампенсацыя—55 руб.).

ДАПАМОГА НА ДЗЯЦЕЙ ЖОНКАМ ВАЕННАСЛУЖАЧЫХ ТЭРМІНОВАЙ СЛУЖБЫ. Стары размер — 70 рублёў; новы размер—110 рублёў. (кампенсацыя—40 руб.).

ДАПАМОГА НА ДЗЯЦЕЙ АПЕКУНАМ. Стары размер—70 рублёў; новы размер—110 рублёў (кампенсацыя—40 руб.).

ШТОМЕСЯЧНАЯ ДАПАМОГА НА ДЗЯЦЕЙ ВА ЎЗРОСЦЕ АД 1,5 ГОДА ДА 6 ГАДОЎ выплачваецца на кожнае дзіця, калі сукупны душавы даход на члена сям'і не перавышае 280 рублёў у месяц. Стары размер—35 рублёў; новы размер—80 рублёў (кампенсацыя—45 руб.).

Уведзена ў сувязі з рэформай рознічных цэн

КАМПЕНСАЦЫЙНЫЯ ВЫПЛАТЫ СЕМ'ЯМ З ДЗЕЦЬМІ У СУВЯЗІ З ІСТОТНЫМ ПАДАРАЖАННЕМ ТАВАРАЎ ДЗІЦЯЧАГА АСАРТЫМЕНТУ, выплачваемыя калі сукупны душавы даход на члена сям'і не перавышае 280 рублёў у месяц:

а) на дзяцей ва ўзросце да 6 гадоў—200 рублёў у год (16, 67 рубля ў месяц);

б) на дзяцей ва ўзросце ад 6 да 13 гадоў — 240 рублёў у год (20 рублёў у месяц);

в) на дзяцей ва ўзросце ад 13 да 18 гадоў—280 рублёў у год (23, 33 рублі ў месяц).

Штомесячныя выплаты на дзяцей, якія не атрымліваюць пенсій і дапамог па дзеючаму заканадаўству ў размеры 40 рублёў у месяц, калі сукупны душавы даход на члена сям'і не перавышае 280 рублёў у месяц.

Размеры выплачваемых на дзяцей пенсій павялічаны на 65 рублёў у месяц. Мінімальная пенсія на дзяцей з выпадку страты карміцельца складае 100 рублёў, сацыяльная пенсія на дзяцей—100 рублёў, пенсія на дзяцей-інвалідаў—135 рублёў.

●Гомельскія аматары-таматаводы дзеляцца вопытам. ● Догляд капусты — справа вельмі складаная. ● Клін клінам выбіваюць, а холад — вадой! ● Самі насенне рыхтуем, самі і сеем...

Пытанне—адказ

Аддзячыць «Слава»

Некалькі гадоў спрабаваў высаджваць расаду капусты. І ўсё дарэмна: гінула то ад нейкіх хвароб, то ад вусеняў.

Б. КАРОЛЬ, Мінск.

Сапраўды, на любімага капуста (на чым сталі яна не царыца!) патрабуе немалых клопатаў. Яна шакуе толькі на дагледжаных землях (лепш нізінных чарназёмах), вельмі светлых, урадлівых, з дастатковай вільгаццю. Па ўжыванню розных рэчываў (азоту, фосфару і калію) гэта расліна — чэмпіён. Да завязвання качана больш патрабуецца азоту, каб лісце было вялікае і зялёна-блакітнае. Але тут можна і «перастарацца», калі ў глебе мала іншых рэчываў. Як правіла, у такім выпадку качан робіцца ватным. Збалансаванасць жыўлення — галоўны крытэрый паспяховага вырошчвання гэтай культуры.

З ростам качана расце і патрэбнасць у фосфары і асабліва ў каліі. Кальцый (выкарыстоўвайце попел) не толькі нейтралізуе кіслотнасць глебы, але і спрыяе павелічэнню вагі качана, падаўляе такое захворванне, як кіла. Кіслотнасць павінна быць на ўзроўні 5—5,5. Пры нейтральным вапнаванне дае адмоўныя вынікі.

Добрыя папярэднікі — бульба, памідоры, гарох, агуркі, канюшына.

Шкоднікаў у капусты вельмі многа. Яна ж такая сакавітая ды смачная! Варта праз дзень ці тры агледзець расліны, збіраць [illegible] (жаўтаватыя калоніі). І толькі ў крайнім выпадку звяртацца да хімічных [illegible] прымянення — на этыкетках. Пры дбайным доглядзе такіх апрацовак за сезон патрабуецца не больш двух.

Шматлікія назіранні паказваюць, што турбот будзе менш, калі [illegible] Гэтыя расліны [illegible]

Сарты капусты дзеляцца на раннія, сярэднія і позныя. Усе выдатна растуць у Беларусі. Найлепшы сорт Слава-1305. Вага качана — да 5 кілаграмаў, [illegible] белыя, вельмі сакавітыя. Заквашаная стаіць да новага ўраджаю. А вось у свежым выглядзе добра захоўваюцца качаны такіх сартоў, як Падарунак і Амагер.

Вадой па... холаду

У паядынку з халадамі народная практыка мае нямала простых, але дзейсных сродкаў. Гэта — увільгатненне паветра, дымленне, укрыццё, перанос расады ў памяшканне.

Штучнае дажджаванне не надоўга, але надзейна засцерагае расліны, бо вільгаць — гэта тое ж цяпло. Нават лёдавае покрыва не згубнае.

Дымленне і акурванне не вельмі «адганяе» мароз. Тры градусы ніжэй нуля перамогуць вашы намаганні.

Вогнішча без агню, але з вялікай колькасцю дыму найлепш засцерагае кветкі пладовых дрэў.

Шмат дыму атрымліваецца ад спальвання лісця, пілавіння, торфу, рознага смецця, асабліва сырога. Чым даўжэй дыміць куча, тым лепш.

Модная цяпер плёнка не надта надзейная ахова. Яна сама астывае, расліна аказваецца нібы ў маразільніку. І ўжо зусім небяспечна, калі ў цяпліцы ёсць шчыліны.

Нядрэнна ахоўваюць, скажам памідоры, папяровыя шапкі-накідкі, розныя анучы. Часам дапамагае акучванне раслін зямлёй, мохам, пілавіннем.

Расада просіцца на поле

Расаду памідораў ва ўзросце 55—60 дзён высаджваю ў адкрыты грунт у канцы мая — пачатку чэрвеня з надыходам цёплых дзён, калі мінае небяспека начных замаразкаў. Але, калі ёсць яшчэ ўкрыццё (цяпліца, парнічок) можна распачынаць работы і раней.

Для забеспячэння аптымальнай плошчы жыўлення, для зручнасці апрацоўкі раслін, расаду высаджваю двухрадковымі стужкамі. Для нізкарослых і сярэднярослых сартоў адлегласць паміж стужкамі — 80 см, паміж радкамі ў стужцы 50 см, такая ж адлегласць паміж раслінамі ў радку. Да нізкарослых і сярэднярослых у асноўным адносяцца хуткаспелыя і сярэдняспелыя сарты Аўрора, Белы наліў, Нёман, Мінскі ранні, Кароль ранні, Сібірскі, Перамога, Талаліхін, Факел і іншыя.

Высакарослыя сарты Дэ-Барао, Гігант-32, Крамлёўскія зоркі, Касманаўт Волкаў, Мара і іншыя высаджваю на адлегласці паміж стужкамі—І метр, паміж радкамі ў стужцы — 60 см, паміж раслінамі ў радку — 50 см (глядзіце чарцёж).

Ямкі пад расаду выкопваю шуфлікам. У кожную ямку перад пасадкай уліваю па 0,5 літра раствору (марганцавакіслы калій (марганцоўка) — 2 г і борная кіслата — 2 г на 10 літраў вады). Гэтым жа раствором (0,5 літра на каліва) палівала пасля пасадкі.

Перад пасадкай на расліне адрываю 1—2 ніжнія лісточкі, прысыпаю зямлёй да наступных лісточкаў. Ямку, якая атрымалася пры пасадцы, у далейшым выкарыстоўваю для палівання і падкормкі. Сістэматычна дадаю спецыяльны грунт. Мая ямка «расце» разам з памідорамі.

Як быць, калі расада перарасла і выцягнулася? Панікаваць не трэба. Высаджваю яе з нахілам, вярхушкамі на Поўнач, засыпаўшы сцяблы да палавіны зямлёй, папярэдне адламаўшы частку ніжніх лістоў. Закапаная частка сцябла стварае дадатковыя карані, а гэта палепшыць жыўленне і, такім чынам, гарантуе большы ўраджай.

Падкормліваць памідоры пачынаю праз 10—14 дзён пасля пасадкі і працягваю да канца вегетацыі праз кожныя 12—14 дзён. Для падкормак выкарыстоўваю каравяк або птушыны памёт. Растваряю адно вядро каравяку на 8 вёдраў вады або птушыны памёт (вядро на 10 вёдраў). На кожнае вядро раствору дадаю 40 г комплексных мінеральных угнаенняў. Да цвіцення пад корань уліваю па 1 літру раствору, а ў далейшым — па 2 літры на адну расліну.

На сваім агародзе вырошчваю па 80 сартоў, якія адрозніваюцца па хуткаспеласці, колеру, буйнасці і форме плода. Кожны сорт памячаю біркай з нумарам, а ў сшытак занатоўваю назву, іншыя звесткі.

У мяне няма цяпліцы. Усе сарты памідораў высаджваю ў адкрыты грунт. Лічу, што натуральныя ўмовы ствараюць найлепшы камфорт для гадаванцаў. Ды і плады, атрыманыя ад такіх раслін, значна смачнейшыя — яны ж выспелі ў натуральных умовах.

100 60 100 50 80 50
50
50
ДАРОЖКА

Многія агароднікі-аматары не маюць умоў для вырошчвання расады памідораў дома. А нехта проста не жадае абцяжарваць сябе такімі клопатамі. Вось і даводзіцца і тым і другім расаду купляць на рынку. Якім жа патрабаванням павінна адпавядаць якасная расада?

Перш за ўсё трэба выбіраць хуткаспелыя сарты — больш прыгодныя для вырошчвання. Яны здольныя ў раннія тэрміны даць добры ўраджай і тым самым пазбегнуць фітафторы. Выбіраемая расада павінна быць не перараслай, з тоўстымі сцяблами (не выцягнутай), мець цёмна-зялёныя лісты, добра развітую каранёвую сістэму, пажадана бутанізаванай.

Трэба помніць, што асноўныя ўмовы, пры якіх памідоры адораць вас ураджаем, — якасная расада і добры агранамічны догляд. Гэта і забяспечыць вам вось такі ўраджай, які вы бачыце на здымку (гібрыд Вайнмон). Ілюстрацыя Б. Мельнікава.

Н. СЕМЯНЦОВА,
агароднік-аматар.

Сваё насенне

Многія агароднікі-аматары купляюць насенне ў магазінах, я ж вырошчваю яго сам. Абавязкова перад пасевам 20 мінут абеззаражваю насенне ў гарачай (50°C) вадзе, потым акунаю ў халодную. У працэсе набрыняння некалькі разоў прамываю ў чыстай цёплай вадзе, толькі пасля гэтага падсушваю і пратручваю марганцоўкай.

Участак для пасеву і пасадкі рыхтую з восені: уношу ліставы кампост (да 5 кг) і 20—30 грамаў нітрафоскі на 1 квадратны метр, старанна ўсё перакопваю на поўны штык рыдлёўкі з абаротам пласта. Вясной не капаю, а толькі рыхлю глебу і выраўноўваю.

Агародніна бывае аднагадовай, двухгадовай і шматгадовай. Да двухгадовых належаць у асноўным коранеклубняплоды і расліны сямейства капусты. Тэхналогія вырошчвання насення гэтых культур (рэпы, морквы, сталовых буракоў, усіх відаў капусты, бручкі, сельдэрэю, зімовай рэдзькі, скарцанелы, пастарнаку) аналагічная іх вырошчванню на прадукцыю. Толькі раннія сарты для лепшага захоўвання матачнікаў высаджваю пазней — у чэрвені. Восенню караняплоды выкопваю. У рэдзькі, буракоў, сельдэрэю, бручкі цалкам абразаю лісце, пакідаючы чаранкі даўжынёй 3 см — каб не пашкодзіць кропку росту. На захоўванне адбіраю здаровыя, найбольш тыповыя экземпляры. Змяшчаю іх у падвал, перасыпаючы пяском.

На наступны год перад пасадкай зноў адбіраю найбольш спелыя і інтэнсіўна афарбаваныя. У морквы перад пасадкай знізу абразаю адну чвэрць, а буракі рэжу напалам. Бакі зрэзу абмазваю мелам з попелам. Высаджваю іх так, каб кропкі росту былі на ўзроўні паверхні глебы. У далейшым усё звычайнае — паліў, прапалка, рыхленне, падвязка кустоў. Сачу за тым, каб не дапускалася апыленне насеннікаў іншымі сартамі. Калі ёсць такая пагроза, дык на кусты перад пачаткам цвіцення надзяю абцягнутыя марляй каркасы, пад якія ўпускаю апыляльнікаў — мясных мух.

Пасля заканчэння цвіцення асноўных парасонікаў у пятрушкі, морквы, пастарнака, сельдэрэю раблю нарміраванне суквеццяў: абрываю парасонікі, якія толькі з'явіліся, каб забяспечыць наліў насення на асноўных. У буракоў прышчыпваю кветканосы. Гэта дазваляе паскорыць выспяванне і паляпшае якасць насення.

Выспявае насенне неадначасова. Таму калі частка з іх пабурэе, расліны выцягваю з зямлі, звязваю ў снопікі і змяшчаю пад павець. Праз 3 тыдні снопікі абмалочваю, а насенне ачышчаю ад прымесей.

З адной расліны бручкі, рэдзькі, рэпы можна атрымаць 10—13 грамаў, пастарнака, пятрушкі, сельдэрэю, морквы — 6—7, буракоў — 50—100, скарцанелы — 1 — 2 грамы.

Да двухгадовых належаць таксама расліны сямейства капусных — гэта белакачанная, чырвонакачанная, савойская, брусельская і кальрабі. Восенню здаровыя качаны капусты ўбіраю з коранем. Звяртаю ўвагу, каб яны адпавядалі сорту. Расліны прыкопваю ў падвале ў пясок. Лісце не адрываю. Але ў працэсе захоўвання сачу за станам і пры неабходнасці праводжу зачыстку і прысыпку зрэзаў мелам.

За 2 тыдні да пасадкі на пастаяннае месца апошні раз адбіраю самыя здаровыя. Пры гэтым качаны капусты абразаю на канцы, не дапускаючы пашкоджання пупышак на храпцы. Імкнуся матачнікі высаджваць на пастаяннае месца як мага раней.

Матачнікі капусты закопваю ў глебу да бакавых пупышак, бо на ніжняй частцы храпкі ў іх утвараюцца дадатковыя карані. Перад пасадкай карані апрацоўваю ў баўтушцы з гною і гліны.

Аднагадовыя культуры — радыска, рэдзька, салата, кроп, шпінат, таматы, агуркі, гарбузы, кабачкі, патысоны і інш. Насенне гэтых культур, акрамя тамата, высейваю адразу на пастаяннае месца. У фазе гаспадарчай прыдатнасці адбіраю лепшыя адзінкі для атрымання насення. Адабраныя пакідаю.

Тамат — самаапыляльнік, таму на адным участку я вырошчваю некалькі яго сартоў. Тэхналогія атрымання насення такая ж, як і на прадукцыю.

Пры выспяванні тамата збіраю лепшыя плады (лепш з другой гронкі) і змяшчаю ў цёплае месца для даспявання. Праз 5—10 дзён плады разразаю на палавінкі, выдаляю семя ў шкляны слоік, пакідаю яго на 2—3 дні для бражэння з мэтай разбурэння слізі. Пасля гэтага насенне адмочваю на рэшаце пад вадой, раскладваю тонкім слоем на паперу і сушу. З 1 кг пладоў у сярэднім можна атрымаць 2 грамы паўнацэннага насення. Заўважу, што і мякаць памідора можна выкарыстоўваць.

Вырошчванне агуркоў, гарбузоў, кабачкоў, патысонаў, дынь на насенне аналагічнае. Аднак насенняводства мае некаторыя асаблівасці. Усе гэтыя расліны перакрыжавальнаапыляльныя. Каб пазбегнуць непажаданага апылення, ствараю прасторавую ізаляцыю. Збор насеннікаў агуркоў, гарбузоў, кабачкоў, патысонаў раблю, калі плады дасягнуць біялагічнай спеласці. Здымаю іх і даводжу да спеласці яшчэ 6—25 дзён. Потым разразаю, насенне разам з мязгой выпускаю ў шкляныя слоікі, адмываю на рэшаце і падсушваю.

Насенне захоўваю ў закаркаваных бутэльках. Пры гэтым яно добра захоўвае пасяўныя якасці. Самі бутэлькі змяшчаю ў халаднаватыя месцы.

А. ШАЦЬКО.

Слонімскі раён.

Матэрыялы выпуску падрыхтаваў да друку М. ЧАХОЎСКІ (тэл. 32-41-92).

Загадкавае. Неверагоднае. Фантастычнае

Зазірнуць за заслону часу

Шэраг такіх жа прарываў у будучыню, прасвятленняў знаходзім мы і ў рускіх пісьменнікаў і паэтаў.

Як і ў звычайным жыцці, прасвятленні гэтыя часцей за ўсё датычаць падзей гібельных, катастрафічных. Ці не гэтым прадчуваннем будучых падзей можна растлумачыць дзіўныя прасвятленні пісьменнікаў, якія адносяцца да рэвалюцыі? За сто гадоў ад рэвалюцыі і таго, што адбылося пасля яе, Лермантаў напісаў прарочыя радкі:

«Настанет год, России
черный год,
Когда царей корона упадет;
Забудет чернь к ним
прежнюю любовь,
И пища многих будет смерть
и кровь;
Когда детей, когда невинных
жен
Низвергнутый не защитит
закон».

Паўтараю, гэта пісалася за сто гадоў да «чорнага года», да звяржэння і забойства апошняга расійскага імператара разам з яго дзецьмі і сям'ёй, да масавых пакаранняў і лагераў. «И пища многих будет смерть и кровь».

Успомнім прарочыя радкі Дастаеўскага з яго «Дзённіка пісьменніка» ў 1877 годзе: «Прадбачыцца страшэнная, каласальная стыхійная рэвалюцыя, якая страсяне ўсе царствы свету змяненнем аблічча свету ўсяго. Але для гэтага патрэбна сто мільёнаў галоў. Свет жа будзе заліты рэкамі крыві». І яшчэ: «Бунт пачнецца з атэізму і рабавання ўсіх багаццяў. Пачнуць звяргаць рэлігію, разбураць храмы і пераўтвараць іх у стойлы, зальюць свет крывёю, а потым самі спужаюцца...»

Прычым, пісаліся гэтыя прарочыя радкі за сорак гадоў да падзей 1917 года, калі ў грамадскім жыцці не было, здавалася, ні найменшых прыкмет той трагедыі. Не дзіўна, што наступныя семдзесят гадоў гэтыя радкі новыя ўладары Расіі лічылі за лепшае не ведаць, не ўспамінаць іх.

Усе гэтыя гады ў такім забыцці і забароне знаходзілася і прарочая антыутопія Аляксандра Багданава «Чырвоная зорка», у якой яшчэ ў 1904 годзе ён прадказаў не толькі рысы будучага таталітарнага рэжыму, але нават яго сімволіку, вынесеную ў назву рамана.

Сярод такіх прароцтваў і невыпадковых супадзенняў ёсць моманты, калі рускі чалавек не ведае — плакаць яму або смяяцца. За паўстагоддзя да рэвалюцыі сатырык Салтыкоў-Шчадрын напісаў аповесць «Гісторыя аднаго горада», дзе пад «горадам Глупавым» не адно пакаленне рускіх чытачоў пазнавала краіну, у якой яны жылі. Губернатар-тыран, апавядае Шчадрын, ледзь прыняўшы ўладу над няшчасным горадам, адмяніў усе святы, пакінуўшы толькі два. Адно адзначалася вясной, другое восенню. Іменна так у першыя ж гады зрабілі ў Расіі, адмяніўшы ў краіне ўсе традыцыйныя і рэлігійныя даты, увёўшы замест іх два святы — 1 Мая і 7 лістапада. Супадзенні не заканчваюцца на гэтым. У Шчадрына веснавое свята «служыць падрыхтоўкай да маючых адбыцца бедстваў». У краіне 1 мая заўсёды быў «днём агляду баявых сіл пралетарыяту» і суправаджалася заклікамі да ўзмацнення класавых бітваў і да звяржэння капіталізму. Інакш кажучы, арыентаваны на бедствы будучага. Што датычыць асенняга свята, то, па Шчадрыну, яно прысвечана «ўспамінам пра бедствы ўжо зведаныя». І нібыта знарок — 7 лістапада было прысвечана памяці рэвалюцыі і ўсяго, што з ёю звязана.

Апрача творчасці, да зменёнага стану свядомасці можна аднесці, відаць, і некаторыя фазы сну.

Гістарычныя крыніцы прыводзяць шматлікія прыклады сноў, якія прадраклі падзеі, што сапраўды адбыліся пазней. Пра такія факты ў сваіх «Жыццеапісаннях» расказвае Плутарх. Аб «прарочых снах» апавядаюць Святоній і іншыя старажытныя аўтары.

Галоўнае, што заўсёды выклікала цікавасць да сноў, гэта вера ў прарочы іх сэнс.

Нямала прарочых сноў вядома ў гісторыі Расіі. Адзін з іх звязаны з імем М. В. Ламаносава. Пра гэта захаваўся расказ яго сучасніка і сябра, акадэміка Штоліна: «На зваротным шляху морам на айчыну з Германіі аднойчы прыснілася яму, што бачыць выкінутага, як разбіўся карабель, бацьку свайго на пустынны востраў у Лядовым моры, да якога ў маладосці сваёй быў некалі з ім прыбіты бурай. Гэта моцна засела ў яго думках. Прыбыўшы ў Пецярбург, першай справай яго было даведацца ад архангелагародцаў і халмагорцаў пра бацьку свайго. Знайшоў там роднага свайго брата і пачуў ад яго, што бацька іх таго ж году, па першым крыгаломе, накіраваўся, як заўсёды, у мора на рыбны промысел; што мінула ўжо таму чатыры месяцы, і ні ён, ніхто іншы з яго арцелі, што паехалі з ім, яшчэ не вярнуліся. Бачаны сон і братавыя словы напоўнілі яго крайнім неспакоем. Прыняў намер прасіцца ў адпачынак, ехаць шукаць бацьку на той самы востраў, які бачыў у сне, каб пахаваць яго з належным ушанаваннем, калі знойдзе там яго цела. Але абставіны не дазволілі яму ажыццявіць свой намер. Вымушаны быў паслаць брата свайго, даўшы яму на дарогу грошай, у Халмагоры з пісьмом да тутэйшай арцелі рыбакоў, моцна іх у пісьме тым просячы, каб пры першым выездзе на промысел заехалі на востраў, размяшчэнне якога і выгляд берагоў дакладна і падрабязна ім апісаў; абшукалі бы па ўсіх месцах, і калі знойдуць цела бацькі яго, дык пахавалі б яго. Людзі гэтыя не адмовіліся выканаць просьбу яго і той жа восенню знайшлі сапраўды цела Васіля Ламаносава дакладна на тым пустым востраве і пахавалі, усклаўшы на магілу вялікі камень. Наступіўшай зімой было яму, Ламаносаву, пра ўсё паведамлена».

Як і прамое веданне, прарочыя сны прадказваюць падзеі трагічныя.

Вядомы рускі царкоўны дзеяч Філарэт, мітрапаліт Маскоўскі (1782—1867) пра дзень сваёй смерці даведаўся ў сне. Мітрапаліт убачыў у сне бацьку свайго нябожчыка, які чамусьці сказаў яму:

— Памятай дзевятнаццатае чысло.

Мітрапаліт расказаў іншым пра свой дзіўны сон. Сэнс слоў, пачутых ім у сне, стаў зразумелым праз тры месяцы. Менавіта ў дзень, які быў яму названы, дзевятнаццатага чысла, мітрапаліт раптоўна памёр.

Пра такі прарочы сон, што прадказвае няшчасце, захаваўся добра вядомы расказ Плутарха. Уначы напярэдадні забойства Юлія Цэзара яго жонка Кальпурнія прачнулася ў слязах — ёй быў сон, што яна абдымае мёртвага мужа. Яе трывога была такая перакана́ўчая, што Цэзар збіраўся ўжо адмяніць у той дзень пасяджэнне сената. Невядома, як склалася б рымская гісторыя тых гадоў і наступная гісторыя Рыма, каб ён прыслухаўся да гэтага прадказання.

Сон з прадказаннем смерці бачыў і Аўраам Лінкольн.

Прэзідэнт знаходзіўся ў сваёй спальні, у Белым доме, калі глыбокай ноччу, ён, як здалося яму, раптам прачнуўся. Гучны плач некалькіх галасоў, што чуўся праз зачыненыя дзверы, разбудзіў яго. Выйшаўшы са спальні, ён пайшоў на гэтыя гукі і апынуўся ў Заходняй зале. Там пасярод залы ўзвышаўся катафалк, і людзі ў жалобе адзін за адным падыходзілі да яго, каб развітацца. Лінкольну не было відаць, хто ляжаў на ўзвышэнні, і тады ён спытаў у аднаго з вартавых, што стаялі ў ганаровай варце, хто памёр.

— Прэзідэнт,— адказаў той. І дадаў: — Ён загінуў ад рукі забойцы.

Праз некалькі дзён ён сапраўды быў забіты, і катафалк аказаўся менавіта ў Заходняй зале, так, як бачылася яму гэта ў сне.

Мяркуючы па ўсім, да нас даходзіць толькі малая частка інфармацыі, што прыходзіць з будучыні па дарогах сну. Справа ў тым, што сны наогул рэдка застаюцца ў памяці і свядомасці. Як сведчаць даследчыкі, у сярэднім мы памятаем толькі адзін сон са ста, якія бачым.

Тое, што мы забываем сны, ці не ёсць гэта невыпадковы бар'ер, што ўзводзіцца нашым Я? Бар'ер, які абараняе ад інфармацыі, якая не нясе дабра? Пра тое, наколькі насычаны інфармацыйны паток, што зыходзіць з будучыні і прыпадае на нейкія фазы сну, можна меркаваць па выніках эксперыментаў. Калі даследчыкамі было прааналізавана каля 600 сноў з інфармацыяй пра падзеі, што сапраўды адбыліся пазней, іх доля склала ад 30 да 40 працэнтаў. Да феномена прарочых сноў адносяцца і факты, калі даследчыкі адказы на праблемы, што мучылі іх, атрымлівалі менавіта ў час сну. У час сну Мендзялееў убачыў перыядычную табліцу. Карл Гаус— закон індукцыі, а Нільс Бор — мадэль атама, адкрыццё, што зрабіла пераварот у сучаснай фізіцы. Паказальны выпадак, што здарыўся з вядомым археолагам Г. Гіплрэхтам. Доўгі час яму не ўдавалася прачытаць разрозненыя старажытнашумерскі тэкст на двух абломках агату, знойдзеных у час раскопак.

Аляксандр ГАРБОЎСКІ.
(Заканчэнне будзе).

(Працяг.
Пачатак у №№ 102 і 103).

ТЭЛЕБАЧАННЕ

30 мая

Праграма Беларускага тэлебачання

11.30. Крымінальны канал. Прэзентацыя газеты «Совершенно секретно».
13.00—13.30. На рагу «Праўды» і Ямскога поля». Слова Аляксандра Салжаніцына.
16.30. Экран дзіцячага фільма. «Я — важаты фарпоста».
18.00. «Быць і лічыцца», Дак. фільм.
18.55. Зачытайце маё пісьмо...
19.00. Панарама.
19.30. «На варце прыроды». Дак. фільм.
19.45. Гаворым па-беларуску.
20.10. Тыдзень беларускага ўрада. Служба інфармацыі Савета Міністраў БССР паведамляе...
20.25. «Адроджаная песня». Музычны фільм.
20.45. Калыханка.
21.00. «Сустрэчы на арэне». Фільм-канцэрт.
21.45. На сесіі Вярхоўнага Савета БССР.

Першая агульнасаюзная праграма

11.00. Дзіцячая гадзіна (з урокам англійскай мовы).
12.00. ТСН.
12.15. Футбол. Кубак еўрапейскіх чэмпіёнаў. Фінал. «Марсель» (Францыя) — «Црвена звезда» (Югаславія).
15.00. ТСН.
15.15. «Іван». Мастацкі фільм.
16.25. Свет захопленых. «Сябры нашы кошкі».
16.40. Мама, тата і я.
17.10. «Аблокі нашага дзяцінства». Аб дзецях, якія пацярпелі пры аварыі на Чарнобыльскай АЭС.
18.10. Ракако.
18.30. Мерыдыян.
18.45. ...Да 16 і старэйшым.
19.30. Выступленне вакальнага трыо «Рэлікт».
19.50. Мастацкі фільм «Выстрал у стэпе».
21.00. Час.
21.45. Па зводках МУС СССР.
22.00. Музыка ў эфіры.
0.00. «Пад знакам «пі». У перапынку (0.45)—ТСН.

Другая агульнасаюзная праграма

17.00. Грані. Мастацка-публіцыстычная праграма.
18.05. У. Познер. «Размовы папросту».
18.45. Творчае аб'яднанне «Рэспубліка» прадстаўляе...
19.00. «Запрашэнне да канцэрта». Інструментальны тэатр Марка Пякарскага.
20.00. Весткі.
20.15. Добрай ночы, малышы!
20.30. Тэніс. Адкрыты чэмпіянат Францыі.
21.00. Час (з сурдаперакладам).
21.45. «Як жывеш, Расія?» Дак. фільм Кшыштафа Занусі (Польшча).
23.00. Весткі.
23.15. Шведскія музычныя вяршкі.
23.45. «Сёе-тое з губернскага жыцця». Маст. фільм.

31 мая

Праграма Беларускага тэлебачання

8.30. Раніца рэспублікі.
8.45. «Мастак Ілюхін», «Круг». Дак. фільмы.
9.15. «Блакітныя гарады». Фільм-канцэрт.
10.20. «Час выбраў нас». 5-я серыя.
11.30. «Гома саветыкус. Рускія пайшлі».
12.00—13.30. «Місіс СССР — місіс Амерыка». Конкурс.
16.30. «Аліса ў Зазяркаллі». 1—4 выпускі; «Залатыя словы», «Верабейчык». Мультфільмы.
17.30. Педагагічны экран. Бесперапыннае навучанне.
18.05. Зваротная сувязь. Па матэрыялах пошты рэдакцыі грамадска-палітычных праграм.
18.55. Наш каментарый. Рынак—не базар.
19.00. Панарама.
19.30. Ало! Ёсць пытанне. Сустрэча са Старшынёй Савета Міністраў БССР В. Ф. Кебічам. Прамая лінія.
20.45. Калыханка.
21.00. IV Усесаюзны фестываль старадаўняй і сучаснай камернай музыкі ў Полацку.
21.30. «Жураўлі для Мэры». Дак. фільм.
21.45. На сесіі Вярхоўнага Савета БССР.

Першая агульнасаюзная праграма

6.30. Раніца.
9.00. Г. Тэлеман. Сюіта сі бемоль мажор.
9.30. «Мы выйшлі з блакадных дзён». Дак. фільм.
10.10. ...Да 16 і старэйшым.
10.55. «Выстрал у стэпе». Мастацкі фільм.
12.00. ТСН.
12.15. Кінапанарама.
15.00. ТСН.
15.15. «Зімоўе на Сцюдзёнай». Маст. фільм.
16.25. Свет захопленых. «Увага: здымаю!»
16.40. Канцэрт ансамбля рускай песні.
17.05. «Вам, ветэраны...» Па старонках перадач «Пераможцы».
18.30. Мерыдыян.
18.45. Мультфільмы.
19.20. Канцэрт.
20.00. Хто ёсць хто. Прадстаўляем кандыдатаў на пасаду Прэзідэнта РСФСР.
21.00. Час.
21.45. «ВіД» прадстаўляе: «Справа», «Шоу-біржа», «Музагляд», МТБ.
0.00. ТСН.

Другая агульнасаюзная праграма

8.00. Ранішняя гімнастыка.
8.15. Дак. фільм. «Хадыя».
17.00. Тэма з варыяцыямі. Клуб «На абочыне».
17.30. Музыканты — дзецям Чарнобыля. Частка 2-я.
18.15. Дыялогі. Андрэй Бітаў і Рэзо Габрыядзе.
18.45. Спорт для ўсіх.
19.00. Арэна.
20.00. Весткі.
20.15. Добрай ночы, малышы!
20.30. Тэніс. Адкрыты чэмпіянат Францыі.
21.00. Час (з сурдаперакладам).
21.45. Канцэрт класічнай музыкі.
22.00. Ложа прэсы.
22.15. Праграма «А». Навіны папулярнай музыкі.
23.00. Весткі.
23.15. «На рагу «Праўды» і Ямскога поля». Сустрэча з прафесарам Нью-Йоркскага універсітэта Аляксандрам Янавым.
23.50. Валейбол. Першынство сусветнай лігі. Зборная СССР—зборная Японіі.

І адразу ў прызёры...

На Усесаюзным фестывалі тэатральных лялечных школ у Яраслаўлі другакурснікі Беларускага дзяржаўнага тэатральна - мастацкага інстытута былі па-за конкурсам, што называецца, прыехалі «людзей паглядзець і сябе паказаць». А ад'язджалі — прызёрамі, заняўшымі першае месца. Сваю пазаконкурсную праграму студэнты прадставілі і на Міжнародным фестывалі тэатраў лялек у Мінску. І зноў іх выступленне выклікала жывы інтарэс не толькі ў гледачоў, але і ў спецыялістаў і тэатральных крытыкаў.

Гэтыя першыя перамогі сталі для маладых пачынаючых артыстаў і іх мастацкага кіраўніка Аляксея Анатольевіча Леляўскага пацвярджэннем правільнасці выбранага шляху, прызнаннем прынцыпаў, што ідуць уразрэз з традыцыямі савецкага лялечнага тэатра.

НА ЗДЫМКУ: студэнты 2-га курса аддзялення акцёраў і рэжысёраў тэатра лялек Алена КОНСКАЯ, Валерый ГЛАЗКОЎ, Іна КІСЕЛЬ, Эмілія ПРАНСКУТЭ, Вікторыя ЗАВАЦКАЯ і Ірэна МАЦКЕВІЧ.

Фота У. ВІТЧАНКІ.
(БЕЛТА).

РАДЫЁ

31 мая

Апошнія паведамленні: 5.00. 6.00, 8.00, 10.00, 12.00, 16.00, 17.00, 19.00, 20.10, 22.00, 23.00.

7.00 — «Радыёфакт». Ранішняя інфармацыйная праграма. 8.15 — «Вясковыя ростані». 9.15 — «Сардэчны клопат». Рэпартаж з Дзяржаўнага музея БССР. 10.15 — «Я родную мову люблю». 10.40 — «Прывітанне, лета!». Канцэрт. 11.20 — «Саветы: улада і справы». 12.00—радыёстанцыя «Саюз». 12.30—«У абедзенны перапынак». 13.30 — «На хвалі часу». 14.00 — «Запрашаюць радыёстудыі краіны». 14.50 — «Зона асаблівай увагі». Інфармацыйная праграма Дзяржаўнага камітэта БССР па праблемах вынікаў катастрофы на ЧАЭС. 15.15 — «З канцэртнай залы». 16.15 — «Горн». Праграма для школьнікаў. 16.40 — «Жывое слова». Радыёклуб. 17.15 — «Эстрадны калейдаскоп». 19.30 — на сесіях Вярхоўных Саветаў СССР і РСФСР. 20.00 — вячэрняя казка. 20.10 — «Дзень нашага жыцця». На сесіі Вярхоўнага Савета БССР. 22.15 — гуманітарна-інфармацыйны канал радыёстанцыі «Беларуская маладзёжная». 23.10 — музычная праграма, прысвечаная калектыву аб'яднання «Мінскводбуд».

НАДВОР'Е

30 мая

Усход, заход, даўжыня дня: Мінск — 4.47, 21.27, 16.40; Віцебск — 4.29, 21.25, 16.56; Магілёў — 4.36, 21.16, 16.40; Гомель — 4.40, 21.07, 16.27; Гродна — 5.02, 21.42, 16.40; Брэст — 5.12, 21.33, 16.21.

Сёння ўдзень па рэспубліцы пераменная воблачнасць, па паўднёваму ўсходу кароткачасовыя дажджы. Тэмпература паветра ў Гродна — 14—16, Мінску і Віцебску — 15—17, Брэсце, Магілёве і Гомелі — 16—18 градусаў цяпла.

У наступныя двое сутак месцамі па рэспубліцы невялікія дажджы. Тэмпература паветра ўначы — 3—8, удзень 13—18 градусаў цяпла.

Л. САНКЕВІЧ,
інжынер-сіноптык.

Галоўны рэдактар У. Б. НАРКЕВІЧ.

НАШ АДРАС: 220041, гор. Мінск, Ленінскі праспект, 77, рэдакцыя газеты «Звязда».

ТЭЛЕФОНЫ: прыёмнай — 32-51-05, аддзела пісьмаў — 32-04-52; 32-41-92, рэкламы і аб'яў — 32-35-91, навін — 32-60-13.

Аўтары апублікаваных матэрыялаў нясуць адказнасць за падбор і дакладнасць фактаў. Іх меркаванні неабавязкова адлюстроўваюць пункт гледжання рэдакцыі.

Ордэна Працоўнага Чырвонага Сцяга друкарня выдавецтва ЦК КП Беларусі.

Тыраж 102.822.
Індэкс 63850.
Зак. № 104.

Выходзіць 250 разоў на год.
М 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12
П 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12